

NORSK POLAR-TIDENDE

THE NORWEGIAN

POLAR-GAZETTE

MARS / APRIL

NR. 3 - 4 / 1951

The Lofoten Cod Fisheries — The Winter Herring Fisheries in 1951

Norsk selfangst-lovgivning — Rekordår for selfangsten

Eskimoene

Concession Arrangement for Pelagic Whaling

Russisk forskning og fangst i Barentzhavet

A/S MANDAL STÅL

MANDAL

NORSK POLAR-TIDENDE

THE NORWEGIAN POLAR-GAZETTE

MARS/APRIL — 1951 — NR. 3-4

Fungerende redaktør: Th. Hansen

Redaksjonens adresse: Harald Hårfagresgt, 12 C^{VI}, Oslo

Trykkeri: A/S Handelstrykkeriet, Sandefjord

Klisjeanstalt: A/S Cliché, Oslo

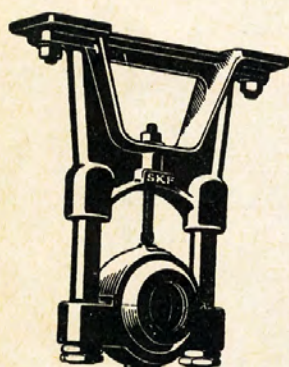
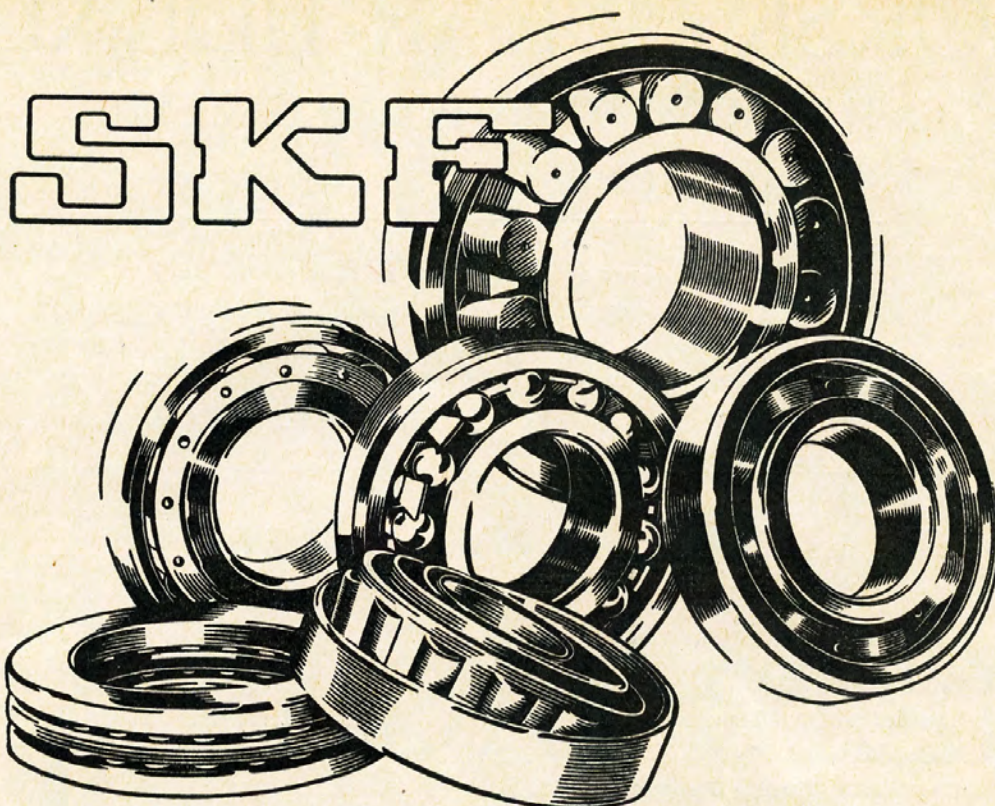
Bank: Chr. Bank & Kreditkasse, Oslo,

Innhold: — Contents

Lofotfisket i 1951	3
The Lofoten Cod Fisheries in 1951	4
Vintersildfisket	5
The Winter Herring Fisheries in 1951	6
Norsk selfangst-lovgivning	7
Rekordår for selfangsten	8
Skoleutstilling i Tromsø	8
Eskimoene	9
Årsmøte i Norsk Polarklubb	11
Omkring konsesjonsordningen for den pelagiske hvalfangst	12
Concession Arrangement for Pelagic Whaling	12
Det italienske hvalselskap og Howaldtswerke	16
Den beste tur Tromsø—Svalbard av 38	17
Stiger Julian Rugaas 65 år	18
Svalbard-mesterskapet på ski 1951	19
Russisk forskning og fangst i Barentzhavet	20
Beisaren og bjørnongen i Tromsø	22
En Spitsbergenferd for 50 år siden	24
The International Whaling Commission møtes i Cape Town	26
Den norsk-tyske trålernemnd	26
Årsmøte i Troms Fiskarfylking	26
Nordisk fiskerikonferanse i Bergen i høst	26

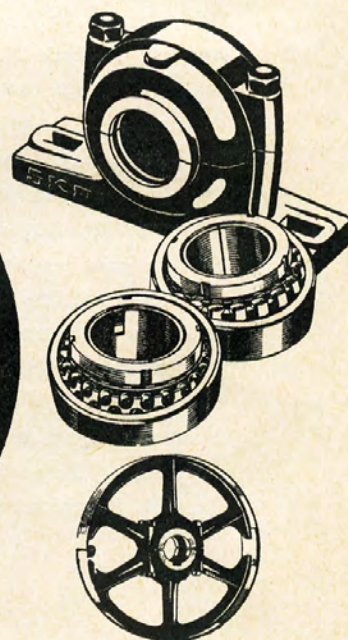
Forsidens foto i vinduet: Nå er sommeren kommet til Arktis

Foto: P. Røer

SKF

På hvert sted
det rette
lager

NORSK KULELAGER AKTIESELSKAP **SKF**
OSLO

Sentralbord: 42 71 66

Rådhusgt. 8

Telegramadr.: Lager

Lofotfisket i 1951.

Om Lofotfisket 1950 kan det sies at det begynte usedvanlig slett og endte usedvanlig godt.

Offisielt begynte fisket den 29. januar, da Lofotoppsynet trådte i virksomhet. Men i de fem første uker var fisket på det nærmeste mislykket. Man hadde på forhånd regnet med at fiskebestanden ikke ville være særlig sterk, fordi de viktigste årsklasser er forholdsvis små. Dertil kom at de oseanografiske forhold var ugunstige. Det sto store lag av varmt havvann utenfor hele kysten av Nord-Norge, og disse sinket fiskens innsig til gyteplassene. Det har faktisk ikke vært målt så høy havvannstemperatur siden de regelmessige målinger for Eggum i Lofoten begynte i 1935.

Til slutt trengte de store fiskemasser gjennom og fra den 6. driftsuke, den uke som sluttet 10. mars, ble det virkelig fart i fisket, tross en periode med uvær. I den 9. uke — uken etter påske, passerte man et normal-års utbytte, og ved fiskets avslutning 20. april — etter 12 uker — var man kommet opp i et totalkvantum på 115.339 tonn, hvilket er 43.500 tonn mer enn i fjor, og 29.019 tonn mer enn gjennomsnittsutbyttet i tjueårsperioden 1930—1950, som var på 86.320 tonn.

Rekordutbyttet i Lofoten er på 145.897 — i 1947. Men årets resultater må allikevel betegnes som meget godt, og meget bedre enn ventet.

Det rikeste fiske foregikk i år i Midt-Lofoten, med Ballstad og Stamsund som de forholdsvis mest belagte vær. Fisken sto høyt i sjøen og var eksepsjonelt fet og stor. Det har vært sagt at gjennomsnittsvekten var 6 kg. Dette er dog betydelig overdrevet. De offisielle rapporter viser en fiskevekt i midten av mars på mellom 380 og 480 kg pr. 100 stk. sløyd fisk. Av det samlede parti på 115.000 tonn ble det utbrakt 90.000 hl dämptran, hvilket er helt rekordartet. Det gjennomsnittlige

tranutbyttet i 1930—50 var 45.000 hl av et gjennomsnittskvantum fisk på 86.000 tonn.

Det var heller ikke i år maksimalpris på råfisken ved salg fra fisker. Råfisklaget hadde, med samtykke fra Prisdirektoratet, fastsatt en minstepris på 47 øre pr. kg for sløyd fisk uten hode. Det er 7 øre mer enn i fjor. De priser som ble betalt lå jevnt over mellom 50 og 55 øre pr. kg, og de var til tider oppe i 60 øre. For lever ble det betalt mellom kr. 1,— og 1,10 pr. liter og for rogn opptil 70 øre. Solgt med innmat kom fiskeprisen opp i 72 øre pr. kg, og verdien av det samlede kvantum på førstehånd kan anslåes til ca. 85 mill. kr. I fjor var førstehandsverdien 40.4 mill. kr., i 1949 32 mill., i 1948 28.6 mill. og selv i rekordåret 1947 54.7 mill. kr. Dette gir naturligvis også et bilde av pengeinflasjonen i de senere år, men det er allikevel ikke tvil om at det økonomiske utbytte for fiskerne må betegnes som særdeles tilfredsstillende — når man ser alle fiskere under ett.

Fordelingen av disse 85 mill. kr. på de forskjellige redskapsklasser og de enkelte fiskere ble imidlertid meget ujevn — og uventet.

Under toppbelegget i Lofoten — telling pr. 24. mars — var det tilstede 5.236 innregistrerte båter med 22.000 fiskere. Herav drev 4.240 mann på 644 båter garnfiske, 3.147 mann på 704 båter linefiske, 7.007 mann på 2.874 båter juksefiske og 7.610 mann på 1.014 båter snurpenotfiske.

Av det samlede fiskeparti på 115.000 tonn falt 21.887 tonn eller 19 % på garnfiskerne, 13.423 tonn eller 11,6 % på linefiskerne, 12.988 tonn eller 11,3 % på juksefiskerne og 67.041 tonn eller 58,1 % på notfiskerne.

I betraktning av at notfisket var et «prøvefiske» er det oppsiktsvekkende at dette redskap alene ilandbrakte betydelig over halvparten av totalfangsten. Man

kan reflektere over hvorledes det ville ha gått i Lofoten i år, hvis myndighetene — hva der jo er tenkelig — ikke hadde gått med på dette prøvefiske. Dette blir jo også reflektert over både blant fiskerne og kjøperne, men det som det tenkes enda mere over, er hva denne nye utvikling innebærer for framtiden.

Det er nå ca. 50 år siden den forrige store driftomveltningen foregikk i Lofoten. Det var den gang motoren holdt sitt inntog. Snurpenoten vil kanskje bety en enda større omveltning. Saken har mange sider. Det betyr for det første en ytterligere industrialisering av fisket, med større kapitalinnsats og større kapitalutgifter. Det betyr en rasjonalisering, en redusert innsats av menneskelig arbeidskraft. Herav reiser det seg sosialøkonomiske og rent sosialpolitiske problemer. Snurpenoten kan — det er blitt hevdet — føre til overbeskatning av fiskebestanden. Samtidig kan den, fordi den er mere avhengig av været og fiskelagenes høyde i sjøen, bety ujevne fangstresultater fra år til år. Det er også et spørsmål om det blir mulig å holde den høye kvalitet på notfanget fisk som på line- og juksafisk.

Ser man på alle disse forskjellige sider av saken, kan det nok være riktig, at man ennå en tid betegner snurpenotfisket i Lofoten, som et prøvefiske, selv om redskapets effektivitet ble demonstrert på en meget overbevisende måte i vinter. Det er sannsynlig at det blant fiskerne kommer til å stå stor strid om saken.

Det beste notkast i Lofoten i vinter brakte 65.000 kg i ett kast. Den beste to-talfangst på en enkelt not i hele sesongen var på 390.000 kg. Det må her erindres at notfisket først var tillatt etter 1. mars, og bare fem timer i døgnet fra kl. 10—15.

Ved siden av notfiskerne gjorde også ganrfiskerne det ganske bra. Det ble i vinter fisket ikke bare med settegarn, men også med drivgarn, med godt resultat.

Linefiskerne og juksafiskerne hadde det dårligste utbytte. Det ble klaget over at fisken ikke gikk på agn.

Anvendelsen av den samlede fanst ser slik ut:

Der ble hengt 42.856 tonn til rundfisk — tørrfisk og 273 tonn til rotskjær. 63.286 tonn ble tørrsaltet for videre produksjon til klippfisk og 83 tonn lakesaltet som filet, 5.678 tonn ble iset, 72 tonn hermetisert, 367 tonn frosset og 2.724 tonn skåret til ferk filet. Det ble produsert 89.552 hl damptran. Av det samlede rognparti på 55.727 hl ble det tungsaltet 37.672 hl, sukkersaltet 3.251 hl, hermetisert 7.147 hl, iset 2.024 hl og frosset 5.633 hl.

På grunn av de høye råstoffpriser vil kostprisen for de ferdige produkter bli forholdsvis høy, men markedsutsiktene må allikevel for samtlige produkters vedkommende betegnes som meget gode, muligens med unntakelse av tungsaltet rogn.

The Lofoten Cod Fisheries in 1951.

It may be said of these fisheries that they opened exceptionally weak and had an exceptionally fine closing.

Officially the Lofoten cod fisheries in 1951 began on January 29th, but for five weeks they were an almost complete failure. It had been anticipated that the dominating age classes of the cod would be rather small in number. In addition came unfavorable oceanographical conditions, such as a very high sea temperature off the coast of northern Norway.

From the sixth week of the campaign, however, catching speeded up and the ninth week showed better catches than in an average year. By the end of the campaign on April 20th, the total catch had reached 115.339 metric tons, 43.500 tons more than last year and 29.019 tons more than the average yield during the twenty-year period 1930—50, which was 86.320 tons.

The top catch in the Lofoten area was 145.897 tons in 1947. This year's result

must nevertheless be put down as very good and much better than expected.

The fish was exceptionally big and fat. Official figures by the middle of March give the weight of 380—480 kg per 100 fishes. As to fat, the 115.000 tons netted some 90.000 hl liver oil, which is the highest percentage on record.

The price to the fishermen was fixed at a minimum of N.kr. 0.47 per kg for fish without entrails and head, but the price commonly paid was between N.kr. 0.50 and 0.55 per kg. The liver price was N.kr. 1.00—1.10 per liter and the roe price N.kr. 0.70 per liter. The total value was estimated at about kr. 85 millions as against 40.4 mill. in 1950, 32 mill. in 1949, 28.6 mill. in 1948 and 54.7 mill. in 1947.

The biggest inflow of fishermen to Lofoten was on March 24th, when 5.236 crafts with about 22.000 men were registered. Of these numbers 4.240 men on 644 boats used gillnets, 3.147 men on 704 boats longlines, 7.007 men on 2.874 boats handlines

and 7.610 men on 1.014 boats purseseines.

Of the total catch, 21.887 tons or 19 % came from gillnets, 13.423 tons or 11.6 % from longlines, 12.988 tons or 11.3 % from hand-lines and 67.041 tons or 58.1 % from purse-seines.

Considering the fact that the purse-seine was an «experiment», it caused a big sensation that this implement alone was responsible for more than half of the total catch, and it certainly may have heavy consequences for the future exploitation of the cod fisheries in Lofoten. The traditional gear may become more or less obsolete.

Processing of the fish to a large extent followed the usual pattern:

42.856 tons	were hung to stockfish
273 »	» » » to «rotskjaer» (split stockfish)
63.286 »	» » dry-salted.
83 »	» » wet-salted as fillets
5.678 »	» » refrigerated
78 »	» » canned
367 »	» » frozen
2.724 »	» » sold as fresh fillets.

Of the roe, 37.672 hl were salted, 3.251 hl sugar-salted, 7.147 hl canned, 2.024 hl refrigerated and 5.633 hl frozen.

Vintersildfisket 1951.

Rekordfangst på over 900.000 tonn.

Hovedinntrykket av vinterens rekord-arteede sildefiske på vestkysten er tre positive ting:

meget rike sildeforekomster,
en uhyre effektiv fiskeflåte,
et vel organisert mottagerapparat i land.

Alle andre trekk i bildet trer i bakgrunnen i forhold til dette dominerende hovedinntrykk.

Havforskningsskipet «G. O. Sars» hadde fulgt silda på dens østsig fra Færøyene, og etter anvisning fra havforskningsfartøyet ble de første storsildfangster tatt 110—120 mil til havs nordvest av Runde. Det egentlige fiske tok imidlertid først til den 22. januar, like inn under fullmåne og etter almanakken to dager senere enn i 1950. Fisket begynte på Rundefeltet, og det satte straks inn med et storfiske, hvis make man aldri har opplevd. På en enkelt dag, lørdag den 27. januar, ble det ilandbrakt 703.000 hl, en ny rekord som det vel vil bli vanskelig å slå.

Silden kom i år inn på begge sider av Stad, og det var karakteristisk for sesongen at den holdt seg i det nordlige distrikt. På de sørlige vårsildfelter ble fisket mislykket.

Storsildsesongen, som varte fra 22. januar til 15. februar, eller 22 arbeidsdøgn, ga i alt 6,4 mill. hl. Det gir et gjennomsnitt av 299.000 hl pr. døgn.

Vårsildsesongen varte fra 16. februar til 5. april. Totalfangsten av vårsild ble på 2,6 mill. hl.

Den samlede fangst på vel 9 mill. hl er den største som noensinne er gjort i Norge. Det tidligere rekordår var 1948 med 8,8 mill. hl. I fjor var totalfangsten 8,3 mill. og i 1949 6,1 mill. hl.

Den redskapsklasse som hadde det jevneste og beste fiske var drivgarnfiskerne. Snurperne gjorde det også meget godt, men resultatene ble her noe mere ujevne.

For settegarnsfiskerne og særlig landnotfiskerne ble sesongen en skuffelse. I en foreløpig oversikt av Fiskeridirektøren pr. 17. mars er det beregnet at snurpeflåten i alt fisket ca. 4,9 mill. hl, landnøtene ca. 92.000 hl, garnflåten (drivgarn og settegarn til sammen) 3,9 mill. hl.

Prisene var noe høyere enn i fjor. Prisdirektoratet fastsatte førstehandsprisen for storsild til kr. 17,— pr. hl, mot i fjor kr. 16,50 og for vårsild kr. 14,— mot i fjor kr. 13,50. Det tidligere gjeldende glide-skalsystem, hvorefter fiskerne fikk lavere priser med stigende fangster, ble i år opphevd, så prisene var faste for hele sesongen. Den samlede førstehandsverdi er anslått til 146 mill. kr. mot 114 mill. kr. i fjor.

I motsetning til i fjor klarte mottakeranleggene i land å avta fangsten uten at det kom til noen påbudt stans i fisket. Dette var en prestasjon, som er til ære for både de enkelte mottakere og for silde-lagets salgsstyre, som dirigerte dette gigantiske omsetnings- og transportapparat. Sildemelfabrikkene mottok i år 7,1 mill. hl, mot i fjor 6,8 og i 1949 3,2 mill. hl. Fabrikkenes kapasitet var i år utvidet med ca. 60.000 hl pr. døgn. Samtidig er fabrikkenes evne til å lagre råsild og dermed deres mottaksevne radikalt forbedret gjennom et nytt konserveringsmiddel, som for første gang ble prøvd i stor målestokk under vinterens fiske og med godt resultat.

Den sild som ikke ble oppmalt fikk flg. anvendelse:

	1951	1950
Eksportert fersk	800.000 hl	608.000 hl
Saltet	900.000 »	644.000 »
Kippers	160.000 »	108.000 »
Fersk innenlands	60.000 »	40.000 »
Agn	70.000 »	74.000 »

Mens vintersildfisket i fjor ble avviklet uten ulykke med tap av menneskeliv, krevde havet i vinter i alt 17 ofre.

The Winter Herring Fisheries in 1951.

Catch Passes 900 000 tons

The herring fisheries last winter are the most successful on record and present some very positive characteristics:

A great abundance of herring,

An immensely effective herring fleet,

A highly developed apparatus for disposing of the catch.

The first half of the campaign — the large-herring fishery — lasted from January 22 until February 15, i.e. 22 working days, during which the fishermen landed about 6.4 mill. hl, with a top landing on a single day (Jan. 27) amounting to 703.000 hl. The second half of the campaign — the spring-herring fishery — was

not quite so successful, totalling about 2.6 mill. hl.

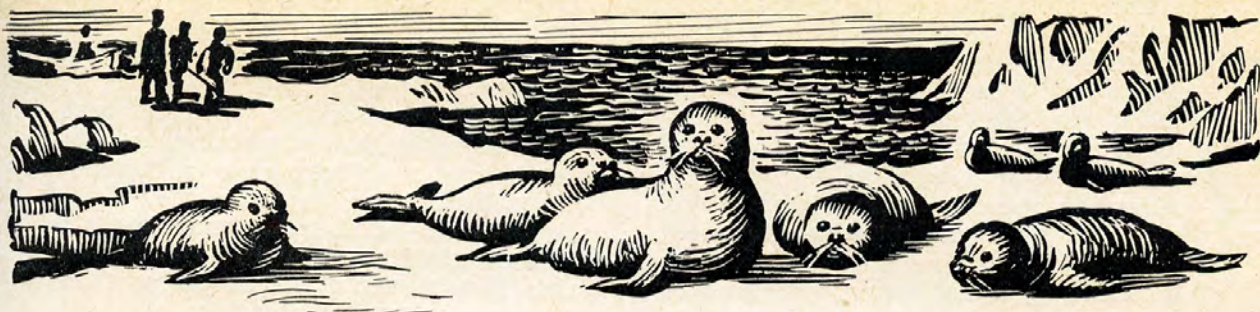
Prices to the fishermen were a little higher than last year, i.e. kr. 17.— per hl for large herring and kr. 14.— per hl for spring herring.

The catches were treated as follows:

Herring flour and oil	7.100.000 hl
Fresh export	800.000 »
Salted	900.000 »
Kippers	160.000 »
Fresh home market	60.000 »
Bait	70.000 »

During the season 17 fishermen lost their lives through accidents at sea.

Norsk selfangst-lovgivning.

Av ekspedisjonssjef Johs. Sellæg.

Ot.prp. nr. 65 for 1951 om lov av fangst av sel foreligger nå trykt.

I proposisjonen med bilag redegjøres det for tidligere bestemmelser om fredning av sel. Det framgår av disse opplysninger at Norge på et meget tidlig tidspunkt var oppmerksom på betydningen av å utferdige fredningsbestemmelser for sel. 18. mai 1876 ble det utferdiget en lov om fredning av sel i Nordishavet, og i medhold av loven ble det ved kgl. plakat av 28. oktober 1876 forbudt å drepe eller fange sel fra et nærmere angitt område i Nordishavet før 3. april.

Denne bestemmelse bygget på en overenskomst mellom de nasjoner som var interessert av fangst av sel i disse farvann.

I juni 1929 ble det utferdiget en lov om fredning av pelssel som tok sikte på å frede pelsselen på Bouvetøya.

6. mars 1935 fikk vi en ny lov om fredning av sel som opphevet de to foran nevnte lover.

I medhold av den sistnevnte lov er det blitt utferdiget bestemmelser om fredning av sel i Vesterisen og på Newfoundlandsfeltet. Dessuten er pelssel og sjøelefanter fredet på Bouvetøya og Peter den I.'s øy.

Det nye utkast til lov om fredning av sel som foreslår loven av 6. mars 1935 opphevet, har en betydelig videre ramme enn de tidligere lover om selfangsten.

Prgr. 3 i loven inneholder adgang til å utferdige bestemmelser om fredning av sel. Bestemmelsen herom er sålydende:

«Til beskyttelse og fremme av selbestanden eller for å sikre en rasjonell og forsvarlig utnyttelse av bestanden kan Kongen for et visst tidsrom eller inntil videre, enten i det hele eller for nærmere bestemte områder:

1. Forby fangst av sel eller av visse selarter.
2. Treffe bestemmelser om største tillatte fangstkvantum, enten samlet eller for hver enkelt fangstekspedisjon.
3. Forby eller gi nærmere forskrifter for visse fangstmåter».

Prgr. 3 inneholder også en meget viktig bestemmelse om adgang for Kongen til å innføre konsesjonsplikt for selfangsen hvis vitenskapelige og praktiske undersøkelser gir grunnlag for å anta at det er fare for overbeskatning og fredningstiltak etter første ledd i paragrafen ikke antas å føre fram.

I henhold til prgr. 4 kan Kongen påby at selfangerne skal gi melding om fangstdeltakelse og fangstresultater, og at ekspedisjonene skal medta offentlige kontrollører og observatører.

I henhold til denne paragraf kan det likeledes påbys at utseiling først skal finne sted etter et nærmere fastsatt tidspunkt som avpasses etter fartøyenes størrelse, maskinkraft og avstand fra fangstfeltet.

Kongen kan med samtykke av Stortinget bestemme at det skal betales en nærmere fastsatt avgift pr. fanget sel. Denne avgift skal gå til et fond hvis midler skal brukes til vitenskapelige og praktiske undersøkelser vedkommende selfangsten — (prgr. 5).

Fondet skal bestyres av et råd med representanter for selfangstnæringen og staten.

Kongen skal gi nærmere bestemmelser om rådets sammensetning og virksomhet og om fondets og dets anvendelse.

Det foreligger to uttalelser om rådets sammensetning.

Selfangstkommisjonen foreslår, at rådet skal bestå av 7 medlemmer, nemlig 1 representant for Troms-interessene, 1 representant for Ålesundsinteressene, 1 representant for Fiskeridirektoratet, 1 representant for arbeidsinteressene og 3 representanter for det offentlige.

Fiskeridirektørens forslag går ut på opprettelse av et råd på 11 medlemmer, nemlig:

Formann og 2 medlemmer oppnevnt av Fiskeridepartementet, 2 representanter etter forslag av Ålesunds Rederiforening, 2 representanter etter forslag av Norsk

Sjømannsforbund, 2 representanter etter forslag av Nord-Norges Rederiforening, 2 representanter etter forslag av fiskeridirektøren.

Departementet tar ikke nærmere standpunkt til rådets sammensetning, men uttaler bare at rådet ikke bør være for stort. Videre forutsetter departementet at et arbeidsutvalg på 4 medlemmer bør sitte sammen hele året og ta seg av de løpende saker. Departementet finner det også ønskelig at en representant for skipperne blir medlem av rådet eller blir innkalt til møtene som observatører.

Rekordår for selfangsten.

260 000 dyr og 4600 tonn spekk ført hjem fra Vesterisen og New Foundlands-feltet i år.

Rekordår for selfangsten. 260.000 dyr og 4.600 tonn spekk ført hjem fra Vesterisen og New Foundlands-feltet i år.

Selfangstreder Martin Karlsen fra Brandal ved Ålesund redegjorde for en tid siden for resultatet av årets selfangst i Norsk Rikskringkasting.

Han uttalte at aldri tidligere har Norge deltatt med en så effektiv og moderne fangstflåte som i årets fangst.

Utbyttet er også blitt tilfredsstillende. Det deltok 51 fartøyer med ca. 900 mann i Vesterisen. Av disse var 24 fra Sunnmøre, resten fra Nord Norge. Fangstforholdene var til dels meget gunstige, men meget kaldt, og skutene kom i fangst fra første dag. De 51 fartøyer tok tilsammen ca. 123.000 dyr, herav er ca. halvparten klappmyss og blueback, den andre halvpart Grøndlandssel og Withecoat. Kvantum

spekk utgjør fra dette felt ca. 2.400 tonn. Dette er rekord for Vesterisfangsten.

Ved New Founland deltok 11 skuter. Forholdene her var ikke særlig gunstige, men de fleste fikk god fangst. Utbyttet for disse 11 skuter er 137.000 dyr, med ca. 22.000 tonn spekk. Dette er også rekord for dette felt.

I alt er det i år hjemført til landet fra disse felt ca. 260.000 dyr, med ca. 4.600 tonn spekk til en samlet verdi av ca. 22 mill. kroner. Mannskapslottene dreier seg fra ca. 4.000 til 10.000 kroner.

Skutene som deltok koster fra ca. 300.000 til 2,5 millioner kroner. I alt kan verdien av flåten settes til ca. 36 millioner kroner.

En mann forulykket i Vesterisen og ei skute er gått tapt ved forlis under sesongen.

Skoleutstilling i Tromsø.

Vår medarbeider i Tromsø skriver til oss:

Tromsø Folkeskole hadde også i år arrangert en innholdsrik utstilling som avslutning på dette skoleår. Fargerike, glade og fantasifulle tegninger preget alle vegger og vitnet om framsynt og iderik ungdom.

Det som spesielt interesserer Norsk Polar-Tidende var avdelingen som omfattet gruppearbeider og da i første rekke geografiavdelingen. Den viste tydelig at barna var innbyggere av ishavsbyen Tromsø.

Tegningene viste oss hvordan livet ombord på en selfanger artet seg. Vi så fartøy i overfart, i skruis og fangst.

Avisutklipp og fotografier utfylte tegningene og ga et levende bilde av forholdene som de er. En større modell av en ishavsskute med det norske flagg og tønne i toppen, var det også funnet plass til.

En plansje fortalte hvor vikingeferdene hadde ført hen og om oppdagninger av nye land. Her merket man seg navn som Leif Eirikson, Ingolf og Eirik Raude.

Videre var det et kart over de nordlige farvann, som tydelig viste nordmenns inn-

sats og arbeid for å nyttiggjøre seg de nordlige ugjestmilde egne for vårt land.

Eldst av alle yrker er fangst, veidemannsyirket på sjø og land. Det moderne Norge kan vanskelig greie seg uten fangstmannen. Han skaffer landet hvalolje, fiskeprodukter, seltran og pelsverk.

Tromsø er hovedstedet i Nord Norge

når det gjelder selfangsten. Mange skuter fra byen og distriktene rundt om er med i fangsten på de forskjellige fangstfelter. Hittil i år har selfangsten brakt inn nevnte produkter til førstehandsverdi av om lag 22 millioner kroner.

Denne skoleutstillingen ga oss et bilde av et meget viktig stykke Norge.

Eskimoene.

Dette er skrevet av en 12-årig skolepike, og vi synes det er så godt at vi offentliggjør det her.

Eskimoene er et typisk polarfolk, som lever i de arktiske strøk. De er av mongolsk avstamning og har de særegne trekk som kjennetegner disse folk. De er lave av vekst, har et flat ansikt med utestående kinnben. De har svarte øyne og stritt svart hår.

Man kan sjeldne mellom to slags eskimoer. Det er for det første kysteskimoene, og en liten stamme som bor inne i fjellene i Alaska.

Kysteskimoene er et typisk jeger- og fangstfolk. De er fastboende, det vil si at de bor ett sted om vinteren og et annet om sommeren. — Når våren kommer, tar familiefaren med seg alt av verdi — hunder, sleder, kajaker og båter, fangstredskaper, mat, husgeråd, kone og unger og drar til sommerleirplassen.

Kysteskimoene holder til på Grønlands kyst, Nord-Amerikas nordkyst og øyene utenfor.

Kysteskimoene lever av sel-, hvalkjøtt og fisk. Det er naturligvis også spesielle ting, som holdes for å være den rene delikatess — ihvertfall etter eskimoisk smak. Hvis du eller jeg ville bli traktert med disse delikatessene, ville vi nok betakke oss for denslags servering.

Før eskimoene kom i berøring med sivilisasjonen, levde de utelukkende av hva de selv fanget, men nå har de fått smak på sivilisasjonens goder og bytter til seg saker og ting. Resultatet er ikke bra, da de ikke tåler den «svake» kosten, og sykdommene florerer.

På Grønland har den danske administrasjon — Grønlands Styrelse utbygd sin handelsvirksomhet og har til oppgave nesten utelukkende å drive handel med eskimoene.

Eskimoene er et venneselt og rolig folk. De har eller hadde ihvertfall tidligere et naturfolks særegne levevis og skikker. De er glade i å fortelle historier og synger gjerne sine særegne og for et sivilisert øre sørgmodige og enstonige sanger. Det er mørketiden som setter sitt preg på folkelynnet. Men de viser en naturlig glede, og man skulle tro at når solen forlater dem om høsten og de går inn i polarnatten, ville dette virke knugende, men nei, det har sine lyse sider også. Isen legger seg og selen kommer opp ved åndehullene, slik at jakten blir lettere. Og så kommer snøen og sledeføret tilbake, og dermed er visitt-tiden inne. Alle drar på besøk til hverandre. Slike besøksturer kan vare i dager og uker, og her ønsker ingen at gjesten skal dra videre fordi han eller hun blir for lenge. Gjestfriheten er enestående. Gjestene blir bevertet på det beste, og alle delikatesser blir vederfaret rettferdighet. Hva sier du til å bli servert råttne fugleegg? Retten står meget høyt i kurs blant eskimoene.

Den vanligste måten å anbefale maten på overfor en gjest, er å si at det er den verste mat de noen gang kommer til å spise, at hundene ikke ville se på den engang og at de er noen tåpelige personer som har reist på besøk til vedkommende, som bare har slik elendighet å traktere med. Når alle veklagene er avlevert, går alle — både vertskap og gjester igang med måltidet, og alt går ned på høykant.

Eskimoenes eneste husdyr er hunden, og en eskimofamilie uten hunder er utenkelig. De er også meget dyktige hundekjørere.

Deres annet hovedbefordringsmiddel er kajakken og konebåten. Kajakken brukes under fangst, og den er bare for de dyktigste, og det krever lang øvelse og dyktighet for å mestre den spinkle farkost. Den såkalte konebåt brukes for det første til alt utstyret under flytningene og dertil for kvinner, barn og de gamle.

Tidligere var harpunen, pil og bue de viktigste fangstredskaper, og de hadde en fantastisk ferdighet i å bruke disse. Nå

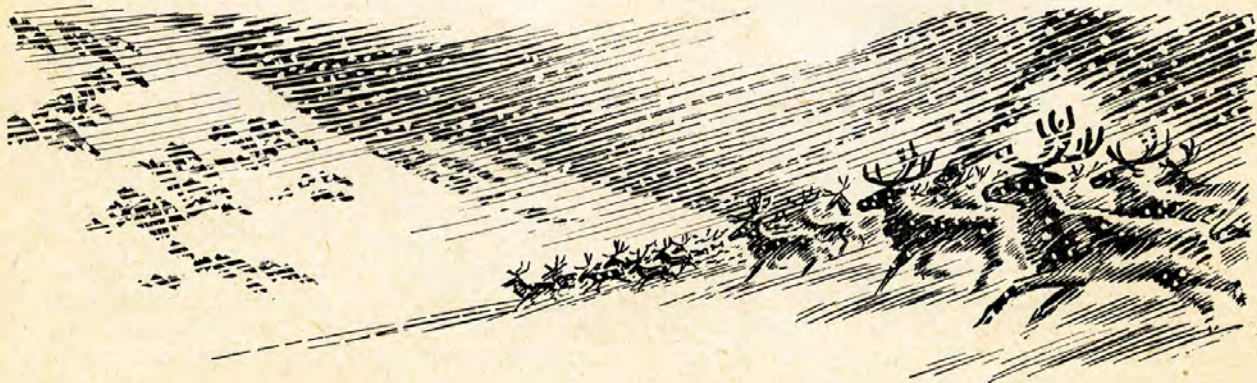
har imidlertid moderne våpen tildels erstattet disse.

Hva familieforholdende angår, er eskimoene meget moderne av seg og bytter ofte koner. Det er for det første praktisk fordi familiefaren ofte drar på reiser. Da må han ha med en reisekone, da naturligvis den virkelige kona må være hjemme og passe ongene og arbeidet. Familiefaren har jo lett for å bli trett av å ha den samme kona om seg til stadighet. Forøvrig er dette med reisekone ikke absolutt nødvendig, da en gjest nesten alltid blir tilbuddt vertens kone. Fridtjof Nansen forteller fra sine opplevelser på Grønland, at han måtte bruke megen takt for å avslå dette for ham meget pinlige tegn på gjestevennskap. Eskimoene — det vil si mannen — setter ikke utseendet på kona så høyt. Det viktigste er at hun syr godt, kan lage god mat og ellers er en underdanig kone, som vet å sette pris på mannens «ufeilbarlige» storhet. Men det er vel her som ellers blant alle folk at mannen tror han har den overlegne hjerne, mens det er kvinnen som har den.

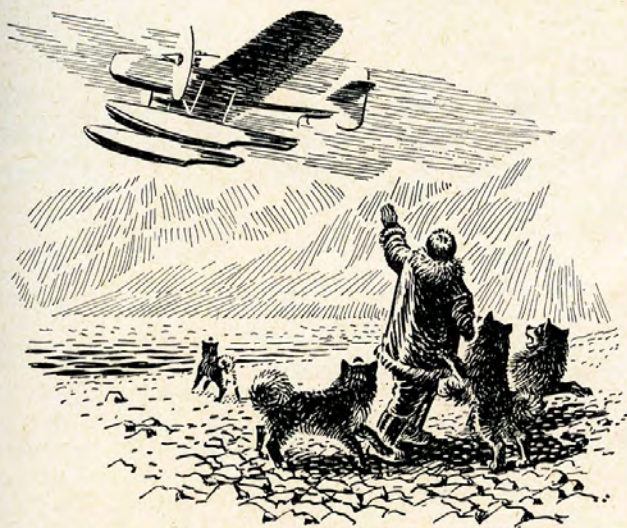
Eskimoene går kledd i skinnklær, som er pyntet med border av stoff eller finere skinn. Skoene er også av skinn og kalles kamikker.

Eskimoene er meget overtroiske, selv om de er blitt bedre etter at opplysningen har steget. Det er nå skolegang for eskimobarna og kino er også alminnelig på de større stedene. Det er tildels ordnet legehøld, og prestene er blitt bedre. Tidligere var det skikk og bruk at prester som hadde gjort seg umulige i hjemlandet, ble forvist til Grønland.

Jeg nevnte til å begynne med at det finnes en liten innlandsstamme på ca. 60 medlemmer i det indre av Alaska i Brooks Range-fjellene. Stammen har vært lite kjent og kaller seg Nunamiut-folket. Disse eskimoene ligner i grunnen en god del på våre lapper, da de også lever av reinen og flytter som disse. De er meget flinke jegere, men har en hard konkurrent i po-

larulven, som beskatter reinbestanden sterkt. Nunamiuteskimoene driver derfor en intens jakt etter ulven. Når en jeger har feldt en slik, kommer han hjem med

beistet og forteller stolt alle enkeltheter ved jakten. Så forærer han kona skinnet for at hun skal kunne bruke det til å kante hettene med, men hun må flå dyret selv. Mannen bruker ikke noe så simpelt som ulveskinn, men skinn av jerv til å kante sin hette med.

De er også glade i å fortelle historier og sagn, og de er gode sangere. Kvinnene er flinke til å sy, og pikene blir opplært i den «edle» sykunst fra de er ganske små. Tråden de bruker er av reinens ryggseener. Guttene er som gutter flest og liker å skyte med pil og bue.

Den som har gitt oss et nærmere kjennskap til dette egenartede folk, er den kjente forfatter Helge Ingstad, som har bodd et helt år blant dem og lært dem å kjenne. Han har holdt flere foredrag, bl. a. i Aulaen om sitt opphold der og viste både lysbilder og film i farver. Han satte fantasien i sving og jeg fikk lyst til å si «sivilisasjonen» farvel for en tid og leve dette naturfolks egenartede liv.

S. H. F.

Årsmøte i Norsk Polarklubb.

Årsmøtet ble holdt den 16. april 1951 i restaurant Humlens møtelokaler. Forhandlingene ble ledet av Helge Ingstad, idet formannen var forhindret i å delta fra begynnelsen. Der var i alt 55 tilstede.

Møtelederen åpnet ved å minnes de i 1950 avdøde medlemmer, kommandør Finn Lützow-Holm og kaptein Leif Bryde. Forhandlingene innskrenket seg til det kortest mulige. Arsberetning og regnskap ble gitt de charge uten debatt. Ingstad anførte at for framtiden må Polarårboken forelegges styret før utgivelsen.

Valgene ga som resultat at formannen — professor H. U. Sverdrup — og de to utredende styremedlemmer — Lyngaas og Lundquist — ble gjenvalgt med akklamasjon. Likeledes varamennene — Werner Jo-

hannessen og Storm-Johnsen — samt revisoren Karl Brende.

Der framkom ingen saker under posten eventuelt.

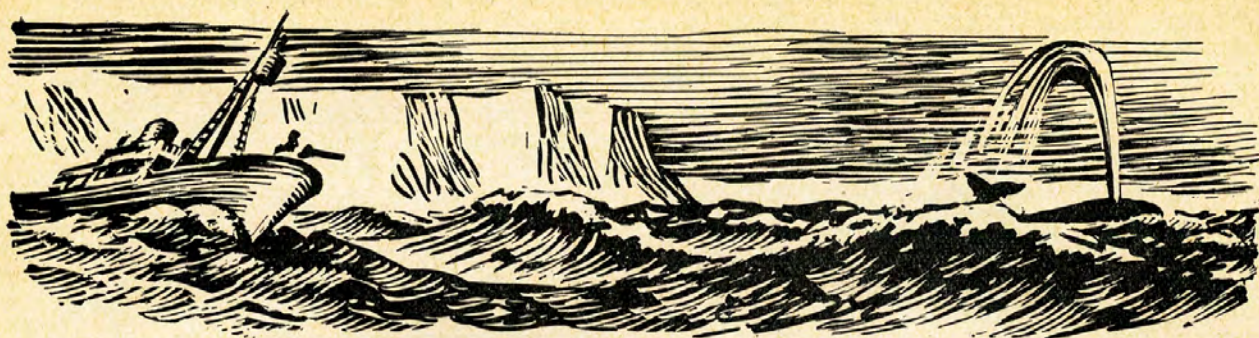
Dr. Herman Løvenskiold viste sin vakre fargefilm om «Fugleliv på Svalbard», sammensatt av opptak fra de to siste sommere, og kåserte samtidig underholdende.

Møtet sluttet med selskapeleg samvær.

* * *

Styret har konstituert seg og består av følgende: Profesør H. U. Sverdrup — formann, kapteinløytnant R. Lyngaas — nestformann, kapteinløytnant K. Z. Lundquist — sekretær, Helge Ingstad og Leon Lundquist; med Thor Werner-Johannessen og Fr. Storm-Johnsen som varamenn.

K. Z. L.

Omkring konsesjonsordningen for den pelagiske hvalfangst. - Concession Arrangement for Pelagic Whaling.

Av/by

byråsjef/chief of Section H. Th. Knudtzon.

Ved overgangen til pelagisk hvalfangst i siste halvdel av 1920 årene ble tyngden i hvalfangsten flyttet over fra den konsesjonsbundne landstasjonsvirksomhet i Falklandssektoren til den konsesjonsfrie fangstvirksomhet utenfor dette område. Samtidig steg den samlede hvaloljeproduksjon i Antarktis enormt som følge av at det stadig ble satt inn flere pelagiske ekspedisjoner. Nedenstående tabell illustrerer denne utvikling.

**Produksjon av hvalolje i Antarktis i fat
à 170 kg.**

	Falklands- sektoren	Pelagisk	Total
	Falkland Sector	Pelagic	Total
1925/26	766.123	17.184	783.307
1926/27	842.092	30.270	872.362
1927/28	534.605	502.787	1.037.392
1928/29	594.372	1.036.968	1.631.340
1929/30	595.412	1.951.347	2.546.759
1930/31	616.159	2.992.189	3.608.348

In going over to pelagic whaling during the latter half of the 1920's the weight in catching operations was transferred from the concession-bound land stations in the Falkland sector to the concessionfree regions outside this sector. At the same time the total whale oil production in the Antarctic increased enormously because more pelagic expeditions were constantly being sent out. The following table illustrate this development:

**Produktion of Whale Oil in Antarctic
in Barrels of 170 kg.**

Den ukontrollerbare innsats av nytt hvalfangstmateriell vakte naturlig nok til ettertanke.

Spørsmålet om det er mulig ved internasjonal overenskomst å fastsette regler angående utnyttelsen av havets rikdommer (i første rekke hvalbestanden), ble tatt opp av Folkeforbundet allerede i 1924. Dette initiativ førte etter langvarige forhandlinger til Geneve-konvensjonen av september 1931 om regulering av hvalfangsten. Her hjemme fikk vi den 21. juni

The uncontrollable increase in new whaling equipment naturally gave cause for reflections.

The question as to whether it would be possible through international agreements to lay down fixed rules regarding the exploitation of the riches of the seas (in the first place the whale stock) was taken up by the League of Nations already in 1924. After long drawn out discussions this initiative led to the Geneve Convention of September 24, 1931 on the regulation of

1929 loven om fangst av bardehval, som var den første lov i verden som omhandlet fangst av hval i det frie hav. Geneve-konvensjonen bygget i det vesentlige på denne lov.

Pelagisk hvalfangst er vesensforskjellig fra fangst av hval fra landstasjon eller kokeriskip forankret i havn også i den henseende at virksomheten foregår i områder som ikke er underkastet noe lands jurisdiksjon. Vis a vis den enkelte pelagiske fangstekspedisjon må derfor en fangstregulering gjennomføres ved regler fastsatt av myndighetene i den stat hvis flagg ekspedisjonen fører. Det sier seg derfor selv at en ensartet regulering av den pelagiske hvalfangst — med den internasjonale tilslutning denne næringsvirksomhet har — forutsetter et internasjonalt samarbeide.

Den beste ordning for gjennomføring av en jaktbiologisk forsvarlig regulering av hvalfangsten er utvilsomt den at man nå er kommet fram til med en begrensning av det totale antall hval de pelagiske ekspedisjoner kan fange (16.000 blåhvalenheter, jfr. Washingtonkonvensjonen av 2. desember 1946).

Når det imidlertid gjelder gjennomføringen av fangstekspedisjonene under denne regulering har utviklingen i de senere år ikke vært heldig. Innsatsen av nye ekspedisjoner, den overveldende utbygging av ekspedisjonenes hvalbåtflåter og det kolossalt oppdrevne tempo som preger fangstoperasjonene, og hvis formål er å sikre hver enkelt ekspedisjon flest mulig av de 16.000 blåhvalenheter før fangsten blir avblåst, er ikke forsvarlig fra et rent økonomisk synspunkt, og kan bare forklares ved de unormalt høye hvaloljepriser som for tiden råder. Teoretisk sett ville det nemlig vært gunstigere om man hadde kunnet enes om en norm for fordelingen av fangstmulighetene på de deltakende ekspedisjoner. Man ville da kunnet undgå den kostbare kapprustning som nå preger hvalfangsten, det ville blitt mer ro over fangstoperasjonene og disse ville kunne strekkes over et lengre tidsrom slik at man også fikk en større samlet oljeproduksjon gjennom det fettrike råstoff mot høsten i Antarktis. Imidlertid ble det konstatert både ved behandlingen av hvalfangstproblemene under Folkeforbundet, og ved behandlingen av den norske hvallov av 1929 at det ikke er praktisk politikk å gjennomføre en internasjonal fordeling av fangstmulighetene i Antarktis. Det sier seg da også selv at om det ville være vanskelig å finne en akseptabel norm for en slik fordeling mellom de ekspedisjoner

whaling. Here at home we got the law of June 21, 1929 treating the catching of baleen whales, which was the first law ever passed detailing with the catching of whales on the high sea. The Geneva Convention was chiefly patterned after this law.

Pelagic whaling is characteristically different from whale catching carried on from land station or from a floating factory at anchor in a harbor also in this that the activities are carried out in regions not under any country's jurisdiction. Vis a vis the individual pelagic expedition, catching regulations would therefore have to be put through according to rules laid down by the authorities of the state under whose flag the expedition sailed. It is therefore evident that a uniform regulation of the pelagic whaling — with the international participation which this has — presupposes international cooperation.

The best arrangement for putting through a regulation of whaling biologically defensible is undoubtedly the one now arrived at with a limit on the total number of whales permitted to be killed by pelagic expeditions (i.e. 16.000 blue whale units, see the Washington Convention of December 2, 1946).

Concerning the actual carrying out of catching operations under this regulation, however, the development during later years has not been felicitous. The entrance of new expeditions, the overwhelming increase of the whaling fleet and the tremendously speeded up tempo which characterise catching operations for the purpose of securing for each expedition as many as possible of the 16.000 blue whale units before these operations have to be stopped, are not defensible from an economic point of view and can only be explained by reason of the abnormally high whale oil price ruling at the present time. Theoretically it would have been much better if it had been possible to agree on a norm for a division of the catching opportunities among the participating expeditions. One could then have avoided the expensive competitive equipment construction which now characterises whaling, there would have been more leisure over catching operations and these could have been extended over a longer period, which again would give a bigger total oil production because of the fat-richer raw material available towards the antarctic autumn. However, it was ascertained both at the discussions of the whale catching problems under the League of Nations and of the Norwegian Whale Law of 1929, that it would not be a practical policy to put through an international division of the

som er i virksomhet på et gitt tidspunkt, så ville det være en i praksis uløselig oppgave å få godtatt en ordning som på den ene side tok hensyn til fangstinteressenes aktuelle fordeling på statene og på den annen side til de staters ønskemål som i øyeblikket ikke driver hvalfangst, men som på en historisk, geografisk eller annen bakgrunn måtte kreve å bli tilgode sett ved en slik fordeling. Det var denne grunnbetraktning som førte til at spørsmålet om en ensidig norsk konsesjonsordning for den pelagiske hvalfangst bare ble diskutert, men ikke løst ved utarbeidingen av hvalloven av 1929.

I artikkel V gir Washingtonkonvensjonen om regulering av hvalfangst en del alminnelige regler angående de endringer i vedtektene til konvensjonen som Den internasjonale hvalfangstkommisjon skal ha adgang til å gjennomføre. Det heter bl. a. at disse endringer ikke skal «medføre begrensning i antall eller nasjonalitet av flytende kokerier eller landstasjoner og heller ikke tilstå spesielle kvoter til noe flytende kokeri eller landstasjon eller til noen gruppe av kokerier eller landstasjoner». Det er altså her slått fast at i prinsippet er hvalfangsten en næring som er fri for alle nasjoner. Selve Washingtonkonvensjonen er ment å skulle bli stående som en slags grunnlov for hvalfangsten i årene fremover. Den kan ikke endres av Den internasjonale hvalfangstkommisjon, men bare gjennom en eventuell ny internasjonal hvalfangstkonferanse, og det er i øyeblikket ikke noe som tyder på at konvensjonen vil bli tatt opp til revisjon.

På bakgrunn av denne internasjonale ordning i hvalfangsten og den skjeve stilling som den internasjonale hvalfangst i det senere er kommet i, med stadig nye ekspedisjoner i virksomhet eller under forberedelse, er det bemerkelsesverdig at man i Norge helt siden frigjøringen, har opprettholdt en konsesjonsordning for pelagisk hvalfangst, og at det nå er fremmet forslag fra Stortinget om at konsesjonsordningen, som utløper den 1. juli d. å., skal opprettholdes uten tidsbegrensning (Ot.prp. nr. 30/1951). En slik nasjonal konsesjonsordning er jo nettopp et instrument som kan nyttes til å gjennomføre en begrensning av fangstaktiviteten. Vi skal nedenfor se litt på bakgrunnen for konsesjonsordningen og den foreslåtte forlen gelse av denne.

Konsesjonsordningen ble gjennomført

catching possibilities in Antarctic. It is selfevident that if it would be difficult to find an acceptable norm for such a division among the expeditions which were in operation at a given period, it would in practice be an insoluble task to get an arrangement accepted which on the one hand took into consideration the actual division of the catching possibilities among these states and, on the other hand, the aims and desires of the states not at the time engaged in whaling, but who against a historical, geographical or other background might demand to be favored under such a division. This was the principal reason why the question of the one-side Norwegian concession arrangement of pelagic whaling was only discussed but not solved at the working out of the Whale Law of 1929.

In Article V, The Washington Convention on the regulation of whaling gives some general rules regarding changes in the schedule to the Convention which the International Whaling Commission shall have a right to make. It says here that these changes shall not: «Involve restrictions on the number or nationality of factory ships or land stations, or allocate specific quotas to any factory ship or land station or any group of factory ships or land stations».

It is here therefore made evident that in principle whaling is an industry which is open to all nations. The Washington Convention itself is meant to remain as a sort of Constitution of Whaling for the future. It cannot be changed by the International Whaling Commission and at the moment there is nothing to indicate that the Convention will be taken up for revision.

Seen against the background of this international arrangement of whaling and the crooked position which international whaling has come in lately, with always new expeditions in operation or under preparation, it is the more remarkable that Norway ever since the liberation has kept up a concession arrangement for pelagic whaling, and that a proposal is now before the Storting recommending that this concession arrangement, which expires on July 1, 1951, is to be maintained for an indefinite period (Ot. prp. No. 30/1951). Such a national concession arrangement is just such an instrument as may be used for carrying out a restriction on catching activities. In the following we will look a little at the background for the concession arrangement and its proposed prolongation:—

The concession arrangement was made

ved en endringslov av 13. juli 1945 til hvalloven, gjeldende for 3 år eller til 1 juli 1948. Motiverende for endringsloven var dette synet:

All tidligere erfaring i hvalfangsten har vist hvordan de forskjellige hvalbestander gjennom en for sterk fangstaktivitet er blitt kommersielt utnyttet. Selv den kolossalt rike hvalbestand i Antarktis hadde i årene før krigen vist så tydelig tegn på overbeskatning at det ble regnet som et tidsspørsmål når fangsten ville bryte mer eller mindre sammen. Vanskene ved å få gjennomført helt tjenlige fredningstiltak skyltes at Tyskland og Japan i stadig stigende grad hadde tatt opp konkurransen med de gamle hvalfangstnasjoner, slik at det samlede hvalfangstmateriell var vesentlig større enn det som med rimelighet burde nyttes.

Verdenskrigen innvirket på forholdene i hvalfangsten bl. a. på den måten at bestanden fikk kortvarig fredningsperiode, og at det meste av hvaltonnasjen gikk tapt ved krigsforlis. Ved frigjøringen mente de norske myndigheter og også hvalfangstnæringens menn at når man nå gikk til gjenoppbyggingen av hvalfangstflåten, måtte man søke å skape et grunnlag for en varig hvalfangstnæring. Konsesjonsordningen var nettopp det instrument man trengte for å hindre en ekspansjon — som vel kunne skaffe en kortvarig glede — men som på lengre sikt ville komplisere bestrepsene på å holde beskatningen av hvalbestanden nede på et forsvarlig nivå.

Samtidig med at Norge gikk til en stortilt gjenoppbygging av sin hvalfangstflåte, ble det både ved gjennomføringen av konsesjonsordningen og på annet vis gitt uttrykk for at målet for den norske hvalfangstpolitikk på den ene side var å gjeninnta den hevdvundne plass i hvalfangsten, men på den annen side å begrense deltagelsen i fangsten til det som fantes forsvarlig vis a vis den internasjonale regulering av fangstvirksomheten.

Konsesjonsordningen ble ved lov av 18. juni 1948 forlenget til 1. juli 1951, og ved lov av 13. desember 1948 endret til også å omfatte bygging av hvalkokeri eller innredning av skip til hvalkokeri ved norsk eller utenlandsk verksted. Motivet var i begge tilfeller i første rekke hensynet til det internasjonale samarbeide på å verne om hvalbestanden.

Ved frigjøringen og i den første tid etter denne regnet man med at hvaloljeprisen om ikke så svært lenge ville falle sterkt, ettersom forholdene i verden mer

operative by an amendment of July 13, 1945, to the Whale Law, to be in force for 3 year or until July 1, 1948. The amendment was motivated by the following viewpoint:

All previous experience in whaling has shown how the various herds have been exterminated commercially through excessive killing. Even the enormously rich whale stocks in the Antarctic had in the years before the war shown such clear signs of being overtaxed that it was thought to be only a question of time when the industry would break down more or less. The difficulty in putting through completely serviceable protective measures was due to the fact that Germany and Japan had taken up a steadily increasing competition with the old whaling nations, so that the total whaling equipment was considerable larger than what reasonably ought to be used.

The world war affected conditions in whaling also by giving the stock a limited period of peace and because most of the whaling fleet tonnage was wrecked. After the liberation the Norwegian authorities and also the whaling interests were of the opinion that when beginning to rebuild the whaling fleet, one must try to lay a foundation for a permanent whaling industry. The concession arrangement was just the instrument needed to hinder an expansion — which well might give a transitory joy — but which in the long run would complicate the efforts made to keep the taxation of the whale stock down at a justifiable level.

At the same time that Norway started on a large scaled reconstruction of her whaling fleet it was made clear, both thought to be only a question of time in other ways that aim of the Norwegian whaling policy was on the one side to resume her old established position in the whaling industry, but, on the other side, to restrict her participation in whaling to what was found to be justified vis a vis the international regulation of the whaling industry.

The concession arrangement was by law of June 18, 1948 prolonged until July 1, 1951 and by the law of Desember 13, 1948 was amended to include also the building of floating factories and the refitting of ships into such factories by Norwegian or foreign shipyards. The motive in both cases was in the first place the consideration due international cooperations for protecting the whale stock.

At the time of liberation and immediately afterwards it was assumed that before long the price of whale oil would fall strongly as conditions in the world more

og mer kom tilbake til normalen, og at det bare i en kortvarig overgangsperiode kunne ventes at noen ble fristet til å gå inn i en så risikopreget virksomhet som hvalfangst. Dette også i betraktning av de enormt høye byggepriser og det høye leie for driftsutgiftene i hvalfangsten. Det er jo nemlig et markant trekk ved hvalfangsten at det er meget vanskelig å få avpasset driftsutgiftene etter fallende oljepriser. Dessverre har forholdene i verden så langt fra normalisert seg, og hvaloljeprisen har derfor også nådd nye høyder. Under disse omstendigheter er prognosen for utviklingen innen den internasjonale hvalfangst helt kullkastet. Nye hvalfangstekspedisjoner har kunnet utrustes og flere er på trappene.

Når det i denne situasjon er fremmet forslag om at konsesjonsordningen for den norske pelagiske fangsten skal fornyes og samtidig gjøres permanent, kan man trolig gå ut fra at det ikke er fordi myndighetene følger seg internasjonalt forpliktet til også i den nåværende situasjon å opprettholde den nasjonale begrensning i hvalfangsten, men fordi det må befryktes at fallet i hvaloljeprisen når det kommer, kan stille hvalfangstens menn overfor store problemer med hensyn til den mest effektive utnyttelse av hvalflåten, problemer som de vanskelig vil kunne løse i alminnelighet seg i mellom, og at myndighetene derfor bør ha et grunnlag for å kunne skjære gjennom selskaps- eller gruppeinteressene. Det er her tilstrekkelig å minne om hvordan de norske og britiske hvalfangstselskaper i 1930, årenes kritiske situasjon, måtte ty til sine respektive regjeringer for å få tvunget igjennom den nødvendige regulering av fangstvirksomheten.

Det italienske hvalselskap og Howaldtswerke.

Direktøren for Howaldtswerke har sendt N.H. og S.T. følgende redegjørelse:

Tyske interesser er overhodet ikke delaktig i det italienske hvalfangstselskap. Etter mitt vitende dreier det seg om et helt ut italiensk selskap, som blir støttet av den italienske stat. Hva meg bekjent, er herr Hans Heinrich Rau ikke tysk statsborger, men østerriker, og driver en margarinfabrikk i Wien. Herr Rau er ikke identisk med den tyske margarinfabrikk-eier Walter Rau i Neuss, som før krigen drev hvalfangst med den nuværende «Kosmos IV».

Howaldtswerke bygger på lisens fra firmaet Rud. A. Hartmann, Berlin-Rudow, for det italienske hvalfangstselskap «Hartmannapparate».

Howaldtswerke har allerede tidligere

and more approached normal, and that only during a short transition period might it be expected that anyone would be tempted to enter such a hazardous industry as whaling, — this also taking into consideration the enormously high building prices and the high level of operating costs in whaling. It is namely an outstanding characteristic in whaling that it is very difficult to adjust operating costs in accordance with falling oil prices. However, world conditions have regrettably remained very far from normal and the price of whale oil has therefore reached new heights. Under these circumstances the prognostic for the development of inter-upset. New whaling expeditions have been equipped and more are on the way.

When in this situation the proposal has been encouraged to have the concession arrangement for Norwegian pelagic whaling renewed and at the same time made permanent, one may rest assured that this has not been done because the authorities feel internationally pledged to maintain the national restrictions on whaling also under present circumstances, but because it is to be feared that the fall in the price of whale oil when it does come may place the whaling interests in a very difficult position as regards the most effective utilisation of the whaling fleet — a problem which will be difficult for them to solve among themselves — and that the authorities therefore ought to have a basis so as to be able to cut through company or group interests. It is here sufficient to recall how the Norwegian and British whaling companies in the critical situation of the 1930's had to appeal to their respective governments in order to have the necessary regulation of the whaling industry enforced.

overveiet om de ikke av hensyn til sine gode forretningsforbindelser med norske hvalfangstselskaper skulle avslå disse leveringer. Jeg mener dog, etter grundig overveielse, at det eneste resultat av en slik sympatihandling ville bli at Howaldtswerke gir avkall på en forretning som andre firmaer, enten i Tyskland eller i utlandet, ville utføre beredvillig.

Etter min mening kan man i hvertfall på denne måte aldri forhindre nye hvalfangstforetagender. Dette kan kun skje ved en internasjonal overenskomst om begrensning av hvalfangstkapasiteten.

Kiel, 11. juni 1951.

Ærbødigst

Adolf Westphal,
adm. direktør.

Det har for øvrig aldri vært på tale, og og vil heller aldri bli det å bygge italienske kokerier ved Howaldtswerke.

Den beste tur Tromsø - Svalbard av 38.

Av Arthur Oxaas.

Jeg søkte i vår om å få være med M/S Sysla, den nye, deilige embedsbåten til sysselmannen på Svalbard opp til Longyearbyen — og ved sysselmannens elskverdighet fikk jeg lov til det.

Fangstmann Hokstad og to med ham var også ombord.

Fra vi gikk ut fra Tromsø om kvelden den 14. juni og til vi klappet til Gamlekaien i Longyearbyen om kvelden den 18. hadde vi hatt blick stille hav, det var som å seile i et sund, så rolig var sjøen.

Fra kaptein Andreassen til yngste mann ombord var alle så elskverdige og forekommende at jeg som har drevet som fangstmann i 29 år og naturlig nok har hatt følelsen av at det var av nåde jeg fikk reise med båtene til Svalbard og likeså følte meg lite velkommen når jeg kom utenom mitt eget fangstfelt, ble overveldet over en slik elskverdighet.

Vi var innom Forlandet med fangstmann Hokstad og hans reisefølge, så innom fyr- og telegrafstasjonen Kap Linne med proviant og post — som var kjærkomne saker å få for de ensomme karene på denne utposten.

Det lå spenning i luften da vi stevnet inn på Bayen ved Longyearbyen — nå var Sysla nesten hjemme. Av besetningen på Sysla i fjor var bare kaptein Andreassen og stuert Rotvold ombord nå — ellers var det nye folk. Karene brukte kikkerten flittig. De var begeistret over å høre at det vakre anlegget oppe på Skjæringa var Sysselmannsgården.

Alltid gleder det en nordmanns hjerte at Staten representeres på en verdig måte. En av karene bemerket at sysselmannen ikke flagget. Kaptein Andreassen svarte: «Bare ta det med ro, flagget kommer nok opp». Et øyeblikk etter gikk flagget til topps i Sysselmannsgården. Statens stolte Svalbard-skute ble hilst velkommen som det seg hør og bør.

Idet Sysla elegant la inn til kaien med flagg og alle vimpler oppe steg sysselmann Balstad og frue ombord.

Om sysselmannen — Kongens representant på Svalbard — kan man med fullt hjerte si at det er den rette mann på den rette plass. Han er til hjelp og støtte for alle — hvem det så er. Selv hadde jeg alt klart for å flytte fra Sysla idet vi kom til Longyearbyen. Jeg tenkte at jeg fikk vel et krypinn over i Hjorthavn, det nedlagte anlegget Kjøde eier rett over fjorden for Longyearbyen, men jeg ble istedet invitert av sysselmannen til å bo i Sysselmannsgården hvor det også er satt opp et hus til bruk for ekspedisjoner. Å si at jeg er takknemlig er et mildt uttrykk. Som god nordmann tenker jeg litt lenger enn til det som bare angår meg selv og mitt. Jeg er på landets vegne gla for at vi har embetsmenn som Hakon Balstad — det betyr uendelig meget, især for oss almindelige mennesker. Det betyr kanskje enda mer på Svalbard enn ellers i landet fordi selve naturen er så ugjestmild — her er vakkert, men kaldt og goldt — at man møter hjertevarme mennesker som sysselmann Balstad og hans frue.

Sysselmannsboligen på Svalbard.

Foto: L. Grøndal.

M.s «Sysla».

Alle ombord i Sysla ble invitert opp i Sysselmannsgården — fangstmannen likesåvel som mannskapet. Kvelden i Gildetstuen — denne tvers igjennom norske Østerdalsstuen hvor et herlig bål flammet på peisen — og med sysselmann Balstad og frue som vertskap vil jeg alltid minnes som en stor opplevelse.

Dette er sikkert mitt siste gjensyn med Svalbard — og jeg håper at resten av turen vil bli like vellykket og rik på gode minner som den hittil har vært.

Stiger Julian Rugaas 65 år.

Vår medarbeider på Svalbard, fru Liv Balstad, telegraferer:

Nestor i Longyearbyen stiger Julian Rugaas fylte 65 år den 23. april i år. Han kom første gang til Svalbard den 29. mai

1907, i den tiden da amerikanerne eide bedriften, og kan således se tilbake på 40 overvintringer.

Dagen ble feiret på tilbørlig måte med salutt og flagging over hele byen. En mengde visitter, deriblant den russiske konsul og visekonsul gratulerte denne prektige Svalbardboer med dagen.

Den lokale kringkasting sendte et spesielt Rugaasprogram til ære for «bursdagsbarnet».

Rugaas har, bortsett fra tiden i England under krigen, bare vært borte fra Svalbard én vinter og historien om hans tilbakekomst fra Norge etter denne «overvintring» der er velkjent: «Norge er et jækla land og overvintre i». — Når man minner Rugaas om denne uttalelse bruker han å si: «Hm, jasså, du har hørt det du også. Jo, du skjønner jeg bodde i Harstad den vinteren og gikk bare på stas. Jeg fisket bare litt til husbruk, og det var i det hele lite trivelig».

To ingeniører har regnet ut at stiger Rugaas under sit arbeid i disse årene har krabbet på sine knær distansen Nordkapp — Lindesnes 2 ganger.

Rugaas forteler at i den første tiden under amerikanerne hendte det at de var 7 nasjonaliteter rundt spisebordet. De fangstet ved siden av kolgravinga, og det var villreinen som var eneste ferskmaten, og det var ingen fangstbegrensning den gang. Rypekullene kunne de jage nesten rett inn på kjøkkenet.

Hva kolgravinga angår, hadde de ikke kuttmaskiner den gang. De hakket ut liggende med håndhakker en drøy meter inn i kolgangene, så boret de med håndmakt og sprengte med dynamitt. De festet to stativ mellom heng og ligg og satte borene i den, så festet de en alminnelig sveiv på boret og sveivet i veg. Et hull på 6 fot tok vanligvis 15 minutter.

Akkorder forekom ikke. De fikk kr. 6.— pr. skift på 9 timer. Slik som arbeidet nå foregår med maskinelt utstyr, er det bare en lek.

Amerikanerne var reale karer, men harde og strikse når det gjaldt å holde arbeidstiden og tempoet.

Fru Anna Rugaas har vært på Svalbard 37 år, og 5 av deres barn er født i Longyearbyen.

Rugaas har nå anledning til å trekke seg tilbake med pensjon, men den staute Svalbardveteranen har ikke lyst til å legge «årene inn» ennå, og tenker på å ta flere overvintringer i polarlandet.

Norsk Polar-Tidende vil også sende stiger Julian Rugaas en hjertelig hilsen i anledning de fylte 65 år og ønsker ham og hans kone alt mulig godt i årene som kommer.

Svalbardmesterskapet på ski 1951.

Vår medarbeider på Svalbard telegraferer:

Svalbardmesterskapet på ski ble avsluttet søndag 22. april med 25 km langrenn. I dette deltok også 3 russere fra Grumant. En av dem, Nicolaj Ivantsjikov, plasserte seg som nr. 1 i sin klasse og med nest beste tid av samtlige deltakere. Det er første gang etter krigen at russerne deltar i idrettskonkurranse sammen med nordmennene.

Den russiske konsul på Svalbard, Ivan Plakutin, og visekonsul Vasili Kuznesof med tolk og hundekjører var kommet til Longyearbyen for å overvære langrennet. Alle de 7 russere var sysselmannens gjester.

Resultatet av Svalbardmesterskapet ble:

Storslalom, 34 deltakere

Kl. A:

1. Eivind Sandvoll	1.50.9
2. Lars Dalbakk	1.51.0

Kl. B:

1. Conrad Nyheim	1.40.5
2. Sigvald Bøe	1.48.8
3. Ole Fjellakse	1.51.6

Kl. D:

1. Jakob Kalbekken	1.50.3
2. Emil Kvanli	1.55.9
3. Harald Welde	2.05.1

Langrenn, spesielt — 17 km. 25 delt.

Kl. A:

1. Martinus Karlstad	1.06.35
2. Eivind Sandvoll	1.07.17

Kl. B:

1. Sigvald Bøe	1.07.57
2. Odd Laukslett	1.09.12

Kl. C:

1. Olav Klomstadlien	1.09.49
2. Fredrik Johansen	1.17.36

12 km løype for juniorer

1. Harald Kristiansen	49.15
2. Sverre Hunstad	51.50

Kombinert (17 km og hopp)

Kl. A:

1. Eivind Sandvold	304.5
2. Hugo Haugland	291.3
3. Odd Laukslett	286.2

Kl. B:

1. Andreas Bjørnsvik	260.1
2. Jonny Karlsen	227.4

Juniorer:

1. Jarle Kristiansen	275.8
----------------------	-------

Damenes pokal tilfalt Jakob Kalbekken.

Spesielt hopp (21 deltagere)

Kl. A:

1. Jakob Kalbekken	148.9
2. Knut Ertsås	142.3
3. Gotfred Nordheim	141.2

Kl. B:

1. Eivind Sandvold	144.3
--------------------	-------

2. Kåre H. Pedersen	135.9
3. Nils Heldal	135.3

Kl. D:

1. Emil Kvanli	142.8
2. Mathias Mathiasen	130.4

Juniorer:

1. Olav Gullvåg Balstad	119.3
-------------------------	-------

25 km langrenn (20 deltagere)

Kl. A:

1. Ole Larsen	1.48.30
---------------	---------

Kl. B:

1. Eivind Sandvold	1.44.40
2. Hans Wassvik	1.47.48

Kl. C:

1. Nicolaj Ivantsjikov, Grumant	1.45.39
2. Odd Laukslett	1.45.51
3. Olav Klomstadlien	1.49.12

Kl. D:

1. Richard Knutsen	1.52.09
2. Hjalmar Dragvik	1.58.46

Skytekonkurranse (29 deltagere)

Kl. A:

1. Per Englund	372
2. Sigvald Bøe	368
3. Nils Follidal	361

Kl. B:

1. Richard Knutsen	362
2. Knut Ertsås	350
3. Kåre Amundsen	347
4. Arne Bendiksen	334

Befolkningen i Longyearbyen satte stor pris på det russiske besøk, og dette ga seg uttrykk bl. a. om kvelden under premieutdelingen, da det blant arbeiderne ble samlet inn kr. 952.— til innkjøp av første-klasses norske ski og sportsutstyr for de tre russiske skiløperne.

Det ble både fra norsk og russisk side gitt uttrykk for at idrettskonkurranser mellom befolkningene var viktig for å styrke vennskapet, og det ble uttrykt ønske om at konkurransene måtte fortsette i framtiden og helst utvides til også å omfatte andre idrettsgrener.

Russisk forskning og fangst i Barentzhavet.

Etter den geografiske situasjon er det naturlig at russerne har beskjeftiget seg meget med Barentzhavet. Det er det nordvestlige Russlands kysthav og er et isfritt hav, hvor det kan drives skipsfart året rundt — i krig og fred. Vær og klima i store deler av Russland er umiddelbart avhengig av forholdene i Barentzhavet, og havet selv er et rikt fangstfelt for fisk og andre sjødyr.

I sitt store verk om «Sovjetsamveldets Arktiske Hav», Moskva 1948, skriver professor V. Jo. Wiese et særskilt kapittel om fangst og forskning i Barentzhavet, og hans opplysninger bør også interessere andre nasjoner, som har tilknytning til dette hav. Jeg refererer i det følgende hovedinholdet:

Som den første russiske vitenskapsmann i Barentzhavet nevnes A. Middendorff, som i 1870 forsøkte å utforske det varme Atlanterhavs-vanns strøm inn i Barentzhavet. I årene 1898—1908 ble det drevet undersøkelser av den såkalte «vitenskapelige fangstekspedisjon», som var finansiert av den russiske regjering og ble ledet, først av N. M. Knipovitsh og senere av L. L. Breitfuss. Hovedformålet med denne ekspedisjon var å studere muligheten av fiskeri, fortrinnsvis ved Murman. Man fant det for dette øyemed hensiktsmessig å utforske så allsidig som mulig de havområder, hvor fisken vanligvis oppholder seg og finner sin næring, — d.v.s. å studere Barentzhavets hydrologi og biologi.

Ekspedisjonen disponerte dampskipet «Andrej Biervovannyj» — 336 tonn, — som hadde stasjon i Jekaterininsk-havnen i Murman. Instruksene gikk ut på at det skulle arbeides i Barentzhavets sydlige del, og særlig syd for 73 gr. n.b. I alt utførte ekspedisjonen biologiske observasjoner på 2000 punkter og hydrologiske på 1500 punkter. Som et resultat av ekspedisjonens arbeid kom det første detaljerte dybdekart over Barentzhavet. Undersøkelsene viste at det varmekvantum, som tilføres Barentzhavet med Nordkappstrømmen, svinger fra år til år, og at disse svingninger igjen influerer på de atmosfæriske forhold og på dyrelivet i sjøen.

Allerede i 1881 var det blitt bygd en biologisk stasjon på Solovietsk-øyene i Kvitsjøen. Dette skjedde etter initiativ av professor N. P. Wagner. I 1899 ble stasjonen overført til Jekaterininsk på Murmankysten, i munningen av Kolafjorden, men på grunn av utilstrekkelige midler trakk det lenge ut med oppførelsen av bygning og innredning av laboratorier. Offisielt ble denne Murmansk Biologiske Sta-

sjon først åpnet i 1904. I 1908 fikk den sitt eget fartøy, spesialinnredet for vitenskapelig arbeid. Det var skonnerten «A. Kovaljevskij» på 40 tonn depl. Murmansk Biologiske Stasjon har utført et meget stort arbeid for utforskningen av Barentzhavet og har inntatt en av de første plasser blant lignende russiske og utenlandske stasjoner.

Der arbeidet på stasjonen hvert år fra 15 til 25 vitenskapsmenn, og inntil 1915 var det blitt offentliggjort nærmere 100 trykte arbeider på grunnlag av stasjonens forskningsarbeid. Før revolusjonen konsentrerte stasjonens arbeid seg om Kolafjordens og Murmans nærmeste kystfarvann. Fra 1921 ble arbeidsområdet betydelig utvidet og omfattet nå hele Barentzhavet. I stasjonens arbeid, som snart fikk verdensry, tok professor K. N. Derjugin og professor G. A. Kluge virksom del. Etter revolusjonen ble Kluge leder, og han levde der uavbrutt inntil 1933.

I 1921 ble opprettet Det Flytende Havforskningsinstitutt — «Plav Mor Nin». Dette drev en planmessig utforskning av Barentzhavet, parallellt med Murmansk-stasjonen.

I dekretet fra Folkekommissærenes Råd — undertegnet av Lenin selv — heter det: «Det skal grunnlegges ved Folkekommissariatet for Opplysning et Flytende Havforskningsinstitutt med følgende avdelinger: biologisk, hydrologisk, meteorologisk og geologisk-mineralogisk. Formålet er en allsidig og planmessig utforskning av de nordlige hav, deres øyer og kyster, som i den nåværende tid har statsviktig betydning».

Som institusjonens virkeområde fastsatte Folkekommissærenes Råd Nordishavet — «Det Nordlige Is-Osean» — med dets hav og elvemunninger, øyer og de tilstøtende kyster av Russland, Europa og Asia. Til og begynne med innskrenket imidlertid Det Flytende Havforskningsinstitutt seg hovedsakelig til Barentzhavet, og delvis Karahavet og Grønlandshavet, hvor det fortrinnsvis drev biologisk og hydrologisk forskning og studium av nyttefisk.

Senere er «Plav Mor Nin» blitt omdannet til «Samveldets Vitenskapelige Forskningsinstitutt for Fiskeri og Oseanografi» — forkortet til «Vniro». — I slutten av året 1933 ble også Murmansk Biologiske Stasjon omdannet til filial av Vniro, under navn av Polarinstituttet for Fiskeri og Oseanografi, med sete i byen Murmansk.

Det brede program for forskningsarbeidet i Norden som ble oppstillet i det lenin-

ske dekret angående Plav Mor Nin er også lagt til grunn for Polarinstituttets virksomhet.

I den seneste tid har Vitenskapsakademiet bygget ut en biologisk stasjon i Seletskoj-bukten på Murman.

Til sine oseanografiske arbeider i Norden disponerte Plav Mor Nin, senere Vniro, to skip, «Persej» og «Nicolaj Knipovitsh», som begge var godt utstyrt for oppgavene. Havforskningsskipet «Persej» med et deplasement på 550 tonn, er bygd i 1922. Det fullførte august-september 1934 sin femtiende polare, vitenskapelige forskningsreise, og i 1940 sin syttiende. Inntil 1941 hadde «Persej» utført 84 ekspedisjoner og herunder gjort 5.525 oseanografiske stasjoner. I hele sitt arbeid i Barentzhavet har «Persej» og «Nicolaj Knipovitsh» utført tilsammen over 6.500 dypvanns- hydrologiske stasjoner. I 1935 ble det sør for 75de breddegrad av «Persej» og «Nicolaj Knipovitsh» under ledelse av professor N. M. Knipovitsh, utført systematisk hydrologisk kartlegging. Slik kartlegging var hermed for første gang utført i Sovjetsamveldets hav.

Under den annen verdenskrig ble det eldste forskningsskip i den arktiske flåte, «Persej» bombet av tyske fly og sank ved kai i Kolabukten.

Som påvist av den foran nevnte «vitenskapelige fangstekspedisjon» holder temperaturen i Barentzhavet seg ikke konstant fra år til år. Studiet av disse temperatursvingninger har meget stor betydning fordi: på den ene side avhenger nyttefiskens vandringer av dem, på den annen side har de utvilsomt innflytelse på været tilstand på de nordlige breddegrader av Sovjetsamveldet, og videre på isens tilstand i vest-sektoren av det sovjetiske arktis. For studiet av temperatursvingningene i Barentzhavet foretas det på Kolabuktens meridian systematiske observasjoner av vanntemperaturen på forskjellige dybder. Disse hydrologiske snitt ble før annen verdenskrig utført fire ganger om året, i noen år også betydelig oftere.

I de siste tyve år er det observert høyere temperaturer i Barentzhavet, og i forbindelse hermed har nyttefiskens av atlantisk opprinnelse — deriblant torsk — begynt å vandre i store mengder langt mer østlig og nordøstlig enn før. Torsken går nå i fiskbare mengder like til bredden av Novaja Semljas nordlige øy, hvor den ikke var den gang Murmans vitenskapelige fangstekspedisjon arbeidet der, iallfall ikke i massevis. I 1937 ble det påvist store stimer torsk omkring Russerhavnen og ved øyene Pakhtusov på østkysten av Novaja Semlja.

I forbindelse med temperatursvinginge-

ne i Barentzhavet skifter også trålerfeltene om høsten og vinteren. — «I løpet av i det hele noen år — bemerker N. M. Knipovitsh — foregikk det en bemerkelsesverdig flytning mot øst av arter, som lever i forholdsvis varmt vann, og det gjelder såvel de lettbevegelige stimpfisker, som de lite bevegelige bunnfisker. I løpet av halvannet tiår, eller et endog kortere tidsrum, foregikk det en sådan forandring med hensyn til utbredelsen av noen representanter for hav-faunaen, som man vanligvis forbinder med forestillingen om lange geologiske perioder. Og det skjedde på grunn av en bestemt forandring i de hydrologiske betingelser, på grunn av en viss stigning i sjøtemperaturen som følge av varme havstrømmer». —

I vår tid er det fastslått som sikkert at denne oppvarmningen skjedde, ikke bare i Barentzhavet, hvor fenomenet først ble bemerket, men i hele Arktis, også i den sentrale del.

Oppvarmningen av Arktis har virket meget sterkt tilbake på issituasjonen. Den totale mengde is i Arktis er forminsknet. Havkysten er begynt å fryse til senere og åpne seg tidligere enn i første fjerdedel av dette århundre. Som eksempel kan det henvises til at i de sovjetiske områder av Arktis har isarealet i august måned i de siste fem år vært halvparten så stor — d.v.s. omtrent 1 million kvadrat km — som det arealet isen dekket før 1925. Den oppvarmningen av det arktiske klima, som vi har opplevet, er den sterkeste svingning i jordklodens klima, som har vært notert siden termometrets oppfinnelse.

I forbindelse med oppvarmningen av Arktis og de dermed sammenhengende meget gunstige isforhold er sovjetiske skip fra 1927 av begynt å seile hvert år til de nordligste breddegrader av Barentzhavet. I 1927 utførte fartøyet «Sarnitsa», tilhørende Instituttet for Utforskning av Norden, oseanografiske forskninger her, og i 1929 og 1930 arbeidet ekspedisjoner fra Polarinstituttet på «Sedov» i de nordlige områder av Barentzhavet.

I 1931 gikk havforskningsfartøyet «N. Knipovitsh» inn i Polarbassenget vest av Frantz Josefs Land og nådde her 82 gr. nordlige bredde. Året etter klarte det samme skip under ledelse av N. N. Subov for første gang i sjøfartens historie å omseile hele Frantz Josef arkipelaget.

I 1935 ble det utført meget viktige, omfattende hydrologiske undersøkelser i den sydlige del av Barentzhavet under ledelse av professor N. M. Knipovitsh.

I 1930 kom en norsk ekspedisjon på skipet «Brattvåg» til Barentzhavet og undersøkte for første gang den lille øy Viktoria. Denne øy ble oppdaget i 1898 av den nor-

ske fangstmann Nilsen. I 1928 var den russiske isbryter «Sedov» — kaptein V. I. Voronin — ved Viktoria, og i 1932 heiste ekspedisjonsskipet «N. Knipovitsh» sovjetflagget på øya. Ifølge dekret av Folkekommissærenes Råd av 15. april 1926 er øya Viktoria Sovjetsamveldets vestligste besiddelse i Arktis.

Blant de viktigste praktiske resultater av forskningen er fisket, og da særlig trålfisket. De første forsøk på tråling i Barentshavet ble fra russisk side gjort i 1906. Men helt til revolusjonen drev russerne tråling i en ytterst beskjeden målestokk. Det nye regime etter revolusjonen var imidlertid sterkt interessert for å utnytte Barentshavets fiskerikdommer, og det kom til en bemerkelsesverdig utvikling av trålfisket. Forfatteren opplyser at mens trålfangstene i seksårsperioden 1908—1913 ialt utgjorde 512 tonn, var den i seksårsperioden 1921—26 tilsammen 42.080 tonn. Men først i 1929 begynte den store økning i antall trålere:

1919	12 trålere
1925	19 »
1929	23 »
1935	72 »
1937	80 »

Samtidig med dette steg fangstene:

1930	18.000 tonn
1932	25.000 »
1935	35.000 »
1936	80.000 »
1937	90.000 »

Fra 1931 begynte en svær utvikling i sildefisket på Murmankysten:

1929	25 tonn
1930	1.090 »
1931	22.928 »
1932	29.926 »
1933	67.939 »
1934	90.900 »
1935	93.300 »

I 1936 og 1937 kom silden ikke inn til Murman, og i de senere år er det satt igang drivgarnfiske etter sild på åpent hav. —

Forfatteren kommer ikke inn på utviklingen etter krigen, men etter de foreliggende — meget vage — meldinger i den russiske presse er det sannsynlig at trålfisket i Barentshavet nå er enda betydelig større enn i tredveårene. Når det gjelder sild, er russerne — ifølge deres egne meldinger — begynt å fiske den ved Island og Spitsbergen.

K. H.

Beisaren og bjørnongen i Tromsø.

Sommeren 1902 gikk det rykter om at Beisaren var på veg heim til Tromsø og bl. a. hadde en tam bjørnonge med. Vi gutter var veldig interessert i å få se den karen — vi spurte og grov hos alle ishavsgastene som satt nede på Torget og pratet ishav. Det som nå er gjenfylt fra gamle Becks slakterforretning og helt ned til bryggeenden, var dengangen bare fjære. Det var en slags almenning for prammer og andre båter. På Thomassens brygge var det noe de kalte for svaegang, — og der brukte vi gutter ligge på magen og fiske småmort.

Dengangen var det ikke kino eller noe annet som vi kunne syns var morsomt og de voksne syntes vi var noe rask. Ører hadde vi sjelden. Det kunne nok hende vi fant en halvflaske som var tom. Og sto det et blått merke på den, betød det at hvis vi leverte den på samlaget (som holdt til der Sjømannshjemmet nå er) fikk vi 10 øre.

Det var mye penger den gang. — Men hvis vi var uheldige og traff han Gammel-Smith når han var i dårlig humør, ble vi jaget ut igjen. Derfor passet vi på å treffe ho Klaudia. Ho var alltid snill mot oss gutter.

Så en morra satt der en gjeng på kassan nedfor han Kråbøl (dyrlegen) og prata. Æ huske så godt det var Pusten, Ola Sus, Snaiden, han Franz-Askar og han Johan Lien. De prata om at nå var Beisaren kommet heim til byen. De satt der å venta på at han skulle komme på land — han og bjørnongen. Klokka blei bortimot 11 på formiddagen og det kom mye folk på torget. «Finan selte reinkjøtt så håran fauk i auan på folk». Prisen var jamt 40 øre kiloen og det var fint kjøtt, sa kjerringene.

Nå hadde det sæ slik at han Trekå-Jensen hadde ei bikkje — eller en jakthund som han sjøl sa, — men æ trur nå ikke det

var noen jakthund for han sto for sjura, og da så. Og den hunden var så fæl til å bjefte på alt og alle, at gutan ønska han dit pepperen grodde.

Nå var vi alle oppmerksom på at Beisaren var i farvannet. Alle går et stykke da det er rekkverk mot fjæra ved Thomassen-brygga, og nede i fjæra ligger ei pramme som nett-opp er tømt for ballast-stein. Han Barlast-Bangsund brukte å legge stein i fjæra under kaia — stein som han siden leverte til andre skuter.

Ja nå er vi sikker på at han kommer. Alle med auan på kjik for å bedømme karen. Jau, der kommer han oppover svalgangen med bjørneongen i bain. Han prater med gutan på den andre sida.

Da si Pusten: — Ja, velkommen heim og gratulerer med fangsten. Beisaren smiler. Jau du skal ha takk. Han har langt rød-brunt skjegg, brune barta og kasjetthua på snei — og småstøvlan ikke å forglemme. Da sier han Nekolai: — Du.. du.. Berner, du har fått bjørn.. ong.. en bra tel. — Ja, ser du, han har logge lamme mæ i vinter, så æ har hatt go sengvarme, sa han. — K.. kor fekk du 'an? Å, gamla gjekk på sjølskott straks bortförr kåken så æ måtte ta begge ongan i huset. Men den andre karen stakk förr mæ. Æ trur han gjekk sæner i isen förr det var storm og snøtjukka i åtte daga. Æ og denne karen var inne og hadde det bære storkar.

Imens samtalen går for fulle mugger mellom karene, kommer bikkja til han Trekå-Jensen sylanen ned på kaia. Den er veldig nysgjerrig og ønsker å undersøke hva slags rart kvitt dyr det derre er den strutsen, en 5 meter borte.

Da sier han Nekolai: — Ja gå.. gå no litt nærmare den karen der, så.. så kanskje du får en gang for alle for den förr.. förrbainna bjæffinga di. Beisaren står fremdeles og prata med gutan på andre sida av fjæra. Han har god tid. Noen melkekjerlinger står med auan på stelka og betrakte den kvite, pene lille isbjørnongen. Den kan vel være 4 måna, sier Beisaren, — og han er i godt hold, sier Pusten, — 30—40 kilo.

Bjørnongen har nå også oppdaget hunden og sitter rolig og ser på den som om den ville si: — Kom nærmere min venn! Men hunden er ikke særlig motig. Den vimser att og fram og er veldig nysgjerrig.

Da kommer han Trekå-Jensen nedover kaia, og da blir hunden motig, kan du vite Pusten bemerker: — No ska du se vi bli sjelt den derre bikkja. Kommer han no nærmare bjørnen så smæll det, og det er fort altså. Ja kan.. kan ikkje sånt faenskap en gang få en kjellevink så... så han hold kjæften ihop, sier han Nekolai.

Hunden har nå lurt seg ganske nært innpå bjørnongen, men denne sitter som

ingen ting, bare vrikker på hodet og småtter opp på Beisaren som den vil si — skal vi ikke gå snart?

Nå har hunden vimset så lenge rundt at den snuser i baken på isbjørnen, men da — — !! Som et lyn svinger bjørnen seg rundt — et veldig smell, og hunden havner på rygg oppe på pramme-kanten.

— Ka.. ka.. ka sa æ. Det gikk akkurat som æ tenkte, kommenterer Nekolai. — Den.. den karen slår aldri feil det veit æ, så no guta, kan vi sette her nere i fred for framtida.

Trekå-Jensen er nede i fjæra og henter hunden opp. Den er ferdig. Det er noe med ryggen, sier Jensen.

Ka ska du ha förr sjinne Jensen, sier Pusten. — Å, den er s'gu ikke død ennå min venn Gustav. — Ja, men du så han træft godt — men du får dæ vel ei ny skvalderbikkje igjen.

En masse folk var nå kommet til. Beisaren går opp på Jensen-hjørnet og inn til han I. Thomassen. Det var nå der han brukte å handle. Vi ungene ble nå med for å se på den fine lille karen. Han sitter på baken inne på bua. På innsida i butikken sto Alfild Karlsen og pakka ut — for det var i den tida ikke noe for mannfolk å se på og vi unger ble jaget vekk. Det var slike fine bukser med blonder og lange bein på som kjerringene kjøpte. Men vi måtte ikke se slikt. Derfor ble det godt innpakket. Men nå henger alle innabordsklær til kvinnfolk både høyt og lavt alle steder. Det er så moderne nå for tiden.

Da Beisaren kom ut, bar det sørover til han Klaus på Smørtorget. Der var jo en del turister som var interessert i å fotografere bjørnen både foran og bak. Men nå ble bjørnen lei og varm og urolig, og Beisaren gikk ned på Gammelmoloen så bjørnen fikk seg et bad. Det ble et veldig plask og bjørnen både dukket og svømte.

På en av fortøyningspålene satt han Markus Dreier og fisket mort. (Nå kaptein på Bergenskes «Lyra»). Han tok og kastet en mort ut til bjørnen, og morten ble fortært med en gang.

Da kom han fløttmann Erik og sier til Beisaren: — Kor har du tænkt dæ med den derre karen? — Jau, han skal te London og lær engelsk. — Jau, du ser mæ ut som engelsk du altså. Kaförr tar du den derre stakaren fra kompisan oppe i isen. Du skjønner vel at han döyr av heimlængsel? — Ja, men mora daua mens han var så liten at han hadde svelte ihel. — Du kunne ha latt være med de derre sjølskottan. Ka ska det være godt förr? At storkaren træng pynt og stas i heiman sine? Bære vas og toill altsama, sa han Erik, men så fikk han øye på oss unger, og så fikk vi vårt med fynd og klem:

— Hut dokker opp a kala, svinonga, ser dokker ikje her e' folk nok fra før her nere. Dær sku bygges ny kai sør i Engan-fjæra, men det blir vel bære prat det asså..

Beisaren fikk skyss ombord i jakta, og der ventet bjørnen ombord igjen etter sitt navnkundige besøk i ishavsbyen Tromsø.

A. I.

En Spitsbergenferd for 50 år siden.

I året 1900 foretok ishavsskipper Johan Hagerup en overvintringsferd til Svalbard, eller Spitsbergen som det den gang het. Ekspedisjonen besto av 7 mann med Hagerup som leder. Av de som var med på ferden, nevnes Petter Trondsen, Hjalmar Jensen og Johan Hagerup jr., nå kjøpmann Johan Hagerup.

Jeg oppsøker kjøpmann Johan Hagerup som er den eneste som er igjen av ferdens 7 deltagere, og ber ham fortelle oss litt om denne fangstekspedisjon, men Hagerup mener at det ikke var noe ekstra ved ferden — den var i høyeste grad naturlig og helt alminnelig, så det er ikke noe å skrive om. Han er beskjeden slik, Hagerup, men får man først i gang en samtale om arktiske saker, da er det gjerne gjort, og før jeg takker for meg, hadde jeg historien i lommen, men det var det ingen som visste.

«Gammelgubben» hadde drevet på med overvintringer fra 1898, da han for første gang var fastboende fangstmann. Den gang reiste han med «turistbåten» til fangstfeltet. Vesterålske Dampskipsselskap underholdt en sommerrute på Svalbard med gamle «Lofoten».

I juli måned år 1900 lettet jakta «Elida» anker og stakk ut fra Tromsø havn med ekspedisjonens medlemmer. Hovedstasjonen var på Akseløya i Bellsund. Fartøyet, som ble fortøyd i Akseløy-hamna, klarte seg godt gjennom vinteren. Ekspedisjonens medlemmer var fordelt i partier på 1 og 2 mann og plasert på bistasjonene rundt om i Bellsund.

Fangstekspedisjonen forløp bra, men det var jo adskillig mer is på vestkysten av Svalbard den gangen enn nå. Etter at Bellsundet var godt opp, satte drivisen flere ganger inn og fylte fjorden, og dette skapte jo visse vansker for oss, forteller Hagerup. Vi var jo også nybegynnere på området og var derfor ikke kjent og dristige nok — hadde vi det vært, ville sikkert fangstutbyttet vært større.

Utrustningen var jo heller ikke så bra den gangen som nå. Det var vanskelig å få hjelp til utrustningen, og når man engang hadde fått den, måtte man spare på den.

Vi hadde et eneste uhell, forteller «jubilanten». Det var en av karene som skadeskjøt seg, men ikke verre enn at han snart var i full aktivitet igjen. Kulden var jo også strengere da enn nå, og jeg kan huske vi hadde 52 kuldegrader, men jevnt over lå temperaturen på 48 grader. Polarklær var den gang temmelig ukjent for oss og vi hadde mange hustrige stunder, men vi var unge og friske og klarte påkjennningene godt. Hovedhuset var varmt og godt, men bistasjonene var naturligvis ikke så forseggjorte og komfortable.

Det var nok å gjøre for alle mann, og før vi gikk inn i selve fangstsesongen, hadde vi reist flere hytter, laget 300 revefeller, samlet rekved og ellers gjort alt klart for vinteren.

Vi hadde 8 hunder med oss da vi dro oppover, men de formerte seg så hurtig at tallet ble hele 28 stykker. Vi kunne ikke ta alle med oss hjem, og måtte derfor avlive flere

Johan Hagerup.

av dem. Hundene var selvsagt til god nytte mangen gang, og de var gode kamerater i ledige stunder, men etter min mening var hunder ikke bra for reven, som jeg hadde inntrykk av holdt seg borte nettopp for dette.

Fangstresultatet var ikke så aller verst. Man hadde f. eks. 140 rev, hvorav 1/3 var blårev, 20 isbjørner, 70 tønner spekk og en god del rein, dun og egg.

Som ekspedisjon av noe størrelse var denne den første i nyere tid. I motsetning til forskjellige andre overvintre, som ofte ble hjemsokt av skjorbuk, hendte dette aldri min fars ekspedisjoner. Men så spiste man nesten aldri salt heller.

Turistene kjøpte bjørneskinene og det var bra pris i dem, men likevel ble det økonomiske utbytte ikke stort.

I det året vi lå der nord, hadde vi ikke annen forbindelse med utenverdenen enn

at vi om høsten fikk sendt hjem hilsen med noen Tromsø-skuter som var innom Bellsund, men til gjengjeld var det stor stas når vi seilte inn Tromsøysundet og ankret opp på hamna.

Den største stunden vi hadde der nord i polarødet var julen, for da var vi samlet alle sammen på hovedstasjonen og feiret den. Det var nesten ordentlig julestemning, for vi hadde med oss julegaver fra dem hjemme, og julemiddagen besto av ferskt reinkjøtt og ellers hygget vi oss så godt vi kunne.

Kjøpmann Johan Hagerup var 16—17 år første gang han dro nordover på overvintring. Senere lå han i flere år der nord, og var blant annet ekspedisjonsleder. Siden har Hagerup rustet ut flere ekspedisjoner til Svalbard og Jan Mayn.

Johan Hagerup er levende interessert i alt som har med arktiske strøk å gjøre, og som drivkraften i Arktisk Forening vil han ikke unnlate å minne byens borgere om at vi må vise mere bypatriotisme og støtte opp om foreningens virksomhet.

«Ishavsfangsten har gitt gode resultater i år, og da det er mange uløste oppgaver å løse i Arktis, oppgaver til fordel for folket som har sitt virke i polarlandet og for samfunnet. Mange oppgaver er alt gjennomført, men til alt som står igjen, trenger vi støtte. Jeg vil derfor benytte anledningen til å be interesserte slutte opp om foreningen, og jeg vil da i første rekke henstille til redere, skippere og mannskaper om å yde sin økonomiske støtte til foreningens arbeid. Uten penger gjør man intet», slutter jubilanten.

T. L.

Nå er sommeren kommet til Arktis.

Foto P. Roer.

The International Whaling Commission møtes i Cape Town.

Det er tidligere holdt to møter i kommisjonen — det første i London i 1949 og det annet i Oslo i 1950.

Ambassadør, professor Birger Bergersen, er formann for kommisjonen og møter som Norges representant.

Dessuten er følgende rådgivere oppnevnt:

Byråsjef H. Th. Knudtzon, direktør H. B. Paulsen, skipsreder P. G. Melsom og forretningsfører Ingv. Haugen.

Sistnevnte reiser ikke, og for direktør Paulsen, som dessverre er blitt syk, er oppnevnt kontorsjef E. Vangstein.

Deltakerne reiste med fly fra Oslo 12. d. m.

Nordisk fiskerikonferanse i Bergen i september.

Ifølge bladet «Fiskaren» skal det holdes en nordisk fiskerikonferanse i Bergen fra den 11. til 16. september i år med deltakere fra de tre skandinaviske land, samt Finnland og Island.

Liknende møter har tidligere vært holdt i Danmark i 1949 og i Sverige i 1950 med deltakere fra fiskerne, de andre ledd i fiskerinæringen og fiskeradministrasjonen i de respektive land.

Møtet vil drøfte en del fiskerispørsmål av felles nordisk interesse. Men hovedhensikten med møtet er å etablere en bedre kontakt mellom fiskerinæringens og fiskeradministrasjonens folk i de nordiske land.

Årsmøte i Troms Fiskarfylking.

Troms Fiskarfylking har holdt sitt årsmøte på Skjervøy.

Ved valgene ble Albert Jensen gjenvalgt som fylkingens formann. Som styremedlemmer ble gjenvalgt Hans Thomassen, Oksfjordhamn og Robert Bendiksen, Bjor-elvnes og som nytt medlem Sverre Børnes, Berg. Gjenstående styremedlemmer er Robert Hansen, Vannakammen, Rasmus Vikholt, Grøtavær og Kr. Andreassen, Årstein.

Som varamenn til styret ble valgt Jørgen Fagernes, Skjervøy, Bjarne Johnsen, Dyrøyhamn og H. Eliseussen. Gjenstående varamenn er Jens Mathisen, Keianes, Karl Andersen, Brensholmen, og Marinius Robertsen, Jegervatnet.

Det ble også valgt 5 representanter til Norges Råfisklags representantskap: Sverre Gåre, Skorøy, Albert Jensen, Tromsø, Meyer Tryggvang, Lundenes, Robert Pedersen, Ånstad og Johs. Andersen, Sletta, Balsfjord.

Den norsk-tyske trålernemnd.

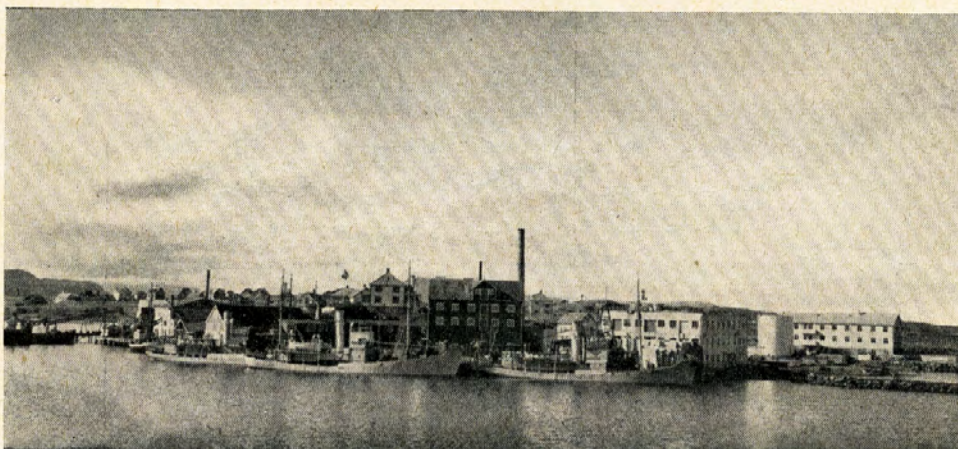
Fylkesmann Arne Aas, Tromsø, er oppnevnt som norsk medlem av den norsk-tyske trålernemnd i Norge som skal behandle erstatningskrav for skade på fiskeredskaper.

Som varamann for fylkesmann Aas er oppnevnt fylkeskontorsjef Trygve Eliassen, Tromsø.

BRØDRENE SÆBJØRNSSEN ^A/_S

KVALSTASJON og SILDOLJEFABRIKK

Postadr.: Harøy — Telefon og Telegr.adr.: Steinshamna

KVALOLJE
KVALKJØTT
KVALKJØTTMJØL
KVALBEINMJØL

KVALBARDER
SILDOLJE
SILDEMJØL
REVEFORMJØL

Brødrene Brunvoll

HVALSTASJON
FRYSERI OG KJØLELAGER
TELEFON: 1031 — 1064
TLG.ADR.: KVALSTASJONEN

TROMSØ

HVALOLJE SPERMOLJE
HVALKJØTTMEL HVALBARDER
HVALKJØTT HVALBENMEL

Thorolf Brunvoll

TORVGT. 8.
TLF. 330563 - 330577. — TLG.ADR.: KVALSTASJONEN
OSLO

Jacob Kjøde $\frac{A}{S}$

Bergen

^S/_L **Fiskernes Agnforsyning**

HOVEDKONTOR:
TROMSØ

Kjølelager for agn:

Vadsø — Vardø — Båtsfjord — Kjøllefjord —
Honningsvåg — Havøysund — Hammerfest —
Skjærvøy — Tromsø — Svolvær — Ørnes.

Egne agnbåter. — Tillitsmenn i fiskeværerne. Telegr. adr. samtlige steder: Agnforsyning.

Telegrams «Aarsethco».

Owners of fishing vessels and sealers

- ⊗ Exports of arctic products, sealskins, seal-oil and fish products.
- ⊗ Arranging arctic expeditions in sealers M/S «Veslekari» specially equipped for this purpose with echo-soundeder.
- ⊗ Correspondence solicited.

Aktieselskapet

Tønsbergs Hvalfangeri

TØNSBERG

Telefoner: SENTRALBORD 1767 — Telegramadresse: HVALFANGERIET
Code: BOE og NEW BOE

Bruusgaard Kiøsteruds Skibsaksjeselskap

DRAMMEN

er verdenskjent og anerkjent

Vi har levert Hundesleder, Skikjelker, Soveposer, Telter, Ryggsekker, Ski, Skibindinger, Skistaver, Støvler, Kokere etc. til Roald Amundsen, Nobile, Riiser-Larsen, Byrd, Sverdrup, Lauge Koch, Polsk Spitsbergen Ekspedisjon, Norsk-Fransk Polarekspedisjon, Dansk Nordost Grønlandsekspedisjon, Norsk-, Svensk-, Britisk Sydpolekspedisjon 1949/50, Tirich Mir ekspedisjonen 1950, samt Den Argentinske Antarktisekspedisjon 1951.

FABRIKANTER:

A S KOLBJØRN KNUTSEN & CO. OSLO
SPORT & LÆRWARE FABRIKK

TELEFONER: 83 — 323

TELEGRAMADRESSE: «CLAUS»

CLAUS ANDERSEN A.S

TROMSØ

Kjøper og selger arktiske pelsvarer

Vi har levert skinnutstyr til en rekke polarekspedisjoner

Johan Hagerup's Skibsproviantering A.S

TROMSØ

*Utrustning for arktiske ekspedisjoner
Ishavsutrustning.*

Telefoner: 307 — 825

Telegramadresse: JOHAGRUP

RIEBERS INNKJØPSKONTOR

**DISP: EDV. LEIRA
ÅLESUND**

Rederi for fiske- og fangstfartøyer
innkjøp av ishavsprodukter, samt alle
sorter huder og skinn.

Telefon 2122. — Privat 2809. Telegramadresse: „RIBERIUS“

ARKTISK FORENING

TROMSØ

650 medlemmer

Formann: Kjøpmann Johan Hagerup, Tromsø. T. 825

Sekretær: Gunnar Hagerup, Tromsø, T. 793

Foreningens formål: Fremme av norske interesser i Arktis

BLI MEDLEM

NORDPRODUKT

Harald Lund

BOGSTADVEIEN 15 — TELEFON 42 01 52 — 69 57 19 — OSLO

*Besorgt Ihre Einkäufe aller Arten
Robbenfelle*

A N N O N S É R O G A B O N N É R P Å

Norsk Polar-Tidende

GJØR DERES INNKJØP HOS VÅRE ANNONSØRER

Brødrene Jakobsens Rederi TROMSØ

Selfangst — Fiskeri

Utleie av fartøyer til

**Arktiske og Antarktiske
Ekspedisjoner**

Rederiets berømte selfanger og ekspedisjonsfartøy «Norsel»
fotografert ved «Maudheim»

Foto: Norsk Polarinstitut.